

art3

www.aku.sk

**V kontexte európskej
muzikológie je Slovensko
rovnocenný partner**

> s. 4

**Svojou profesiou musíte byť
posadnutí**

> s. 14

**Za Milanom Adamčiakom
(1946 - 2017)**

> s. 18

Dokument pedagógov FDU absolútnym víťazom na Bali

Dokumentárny film „Sedem hriechov civilizácie“ autorskej dvojice Mgr. art. Ľubomíra Viludu, ArtD. (vedúci katedry dokumentárnej tvorby FDU AU) a Mgr. art. Ivana Kršiaka sa stal absolútnym víťazom na medzinárodnom filmovom festivale World Documentary Awards v Indonézii.

Autori filmu si na slávnostnom ceremoniáli 13. januára t. r. v hlavnom meste Denpasar na ostrove Bali prebrali aj ďalšie dve ceny, Platinum Award v kategórii dlhometrážny dokumentárny film a Gold Award za najlepší zvuk. Spolu s autormi filmu boli na Bali aj Mgr. art. Tomáš Kršiak, zodpovedný za zvuk filmu a asistentka réžie Mgr. art. Veronika Hollá. World Documentary Awards je sesterským festivalom World Film Awards, ktorý spolupracuje s naj-

väčším reťazcom kín v Indonézii a „Sedem hriechov civilizácie“ by sa tak mal premietiť v kinách po celej Indonézii. Okrem festivalových ocenení získal film aj pozvania na ďalšie festivaly v Indii, Brazílii či USA.

O strete odlišných svetov

Dokumentárny film „Sedem hriechov civilizácie“ rozpráva o strete dvoch odlišných svetov a civilizačných hriechoch, ktoré nezvratne ovplyvňujú naše životy. Slovenskí dokumentaristi film nakrúcali počas uplynulých štyroch rokov najmä v Keni, ale hlavnými hrdinami filmu sú hlavne Slováci, ktorí v Keni našli svoj trvalý či prechodný domov, alebo do tejto africkej krajiny prichádzajú ako turisti. Sú tak konfrontovaní s teroristickými útokmi či klimatickými zmenami, ktoré už nie sú len problé-

mom budúcnosti. Navyše, Európou sa prevalila migračná vlna a nastal problém. Film tak hľadá odpovede na otázky, čo môžeme urobiť, aby títo migranti mohli a hlavne chceli zostať doma, tam pracovať a žiť lepšie ako doteraz. Dokument „Sedem hriechov civilizácie“ už začiatkom januára t. r. získal cenu Award of Recognition v kategórii dlhometrážnych dokumentárnych filmov na filmovom festivale Hollywood International Independent Documentary Awards v Los Angeles. Slovenskí diváci si ho budú môcť v tomto roku pozrieť v televíznom vysielaní, keďže film vznikol v koprodukčnej spolupráci s RTVS s podporou Audiovizuálneho fondu.

Text a foto: (ta3.com)

Krištáľové krídlo

Timkovi a Karvayovi

Koncom januára si tucet osobností slovenskej vedy, medicíny, hospodárstva, umenia a športu na javisku Slovenského národného divadla v Bratislave prevzal ocenenie Krištáľové krídlo za rok 2016. V jubilejnom dvadsiatom ročníku bolo nominovaných spolu 28 osobností.

V kategórii Rock Pop Jazz získal krištáľové krídlo spevák, skladateľ a textár Igor Timko, zakladateľ a líder košickej skupiny No Name, ktorý má hlavnú zásluhu na formovaní jej osobitého štýlu. Žiarivým dokladom tejto hodnoty je aj album S láskou, ktorý bol v roku 2016 ocenený cenou SOZA za najúspešnejší album roka. Jedinečnosť autora Igora Timka, ktorý je absolventom a doktorandom banskobystrickej (t. č. je v 2. ročníku doktorandského štúdia a do dvoch rokov by mal mať po obhajobe dizertačnej práce, pričom sa venuje hereckému spevu a skúma stredoškolskú metodiku výčby spevu) Akadémie umení, dokazuje aj výnimočná skladba Kto dokáže, ktorá je poctou každému tvorivému človeku. Za oblasť Hudby ocenili vynikajúceho slovenského huslistu Dalibora Karvaya, takisto niekdajšieho absolventa štúdia na FMU AU a člena umeleckého združenia Collegium Wartberg, ktoré tvoria práve pedagógovia fakulty. V roku 2016 vydal CD album Dalibor Karvay – P. I. Čajkovskij v spolupráci so Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu. Svojím interpretačným umením patrí k slovenskej i celoeurópskej husľovej špičke.

(in), foto archív, internet

Dalibor Karvay

Igor Timko

S prof. PhDr. Ladislavom Burlasom, DrSc. o celoživotnej symbióze muzikológa, hudobného vedca a pedagóga

V kontexte európskej muzikológie je Slovensko rovnocenný partner

Sú momenty, kedy treba vari aj drevo nosiť do lesa. A tak pripomíname, že prof. PhDr. Ladislav Burlas, DrSc. je známy ako hudobný skladateľ, muzikológ a významný predstaviteľ slovenskej filozofie hudby. Popri teórii a dejinách hudby sa zaoberal tiež najnovšími kompozičnými smermi. Jeho muzikologické aktivity zahŕňajú práce zamerané na staršie i novšie dejiny slovenskej hudby, problematiku hudobnej teórie, systematických disciplín muzikológie, otázky genézy slovenskej národnej hudby, skladateľský štýl reprezentantov slovenskej hudobnej moderny, je tiež autorom vyše 150 muzikologických prác, vedeckých monografií, štúdií, vysokoškolských textov, článkov, úvah a profilov. Dlhé roky pôsobil v Ústave hudobnej vedy SAV i ako pedagóg dejín hudby a hudobnej teórie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, VŠMU, viacerých pedagogických fakultách a ďalších vysokých školách. Od roku 1997 je interným pedagógom FMU AU, pričom v rokoch 2001 – 2005 bol jej dekanom. A ocitáme sa nielen v období, kedy prof. Burlas oslavuje svoje životné jubileum, ale aj v období 20. výročia našej školy. Bolo by teda priam hriechom nespýtať sa, ako si spomína na jej začiatky:

- Nuž, bola to dynamická doba, ovplyvnená celkovým politickým dianím a dôsledkami politických zmien, ktoré nasledovali po roku 1989, - dúcha do pahrieb. - Išlo o špecifickú logiku vývoja, kedy sa aj mimo Bratislavy začala rozvíjať pedagogická práca v Košiciach a Žiline, nuž prečo by vysoká umelecká škola nemohla existovať aj v Banskej Bystrici, keď tu už pôsobilo konzervatórium? Aj vzhľadom na to, že teritoriálne obsadenie kultúry si vyžaduje nielen monocentrálnu situáciu a Banská Bys-

trica bola zrelá na vznik takejto umeleckej akadémie. Áno, bol som všetkými desiatimi za, no boli aj takí, čo boli všetkými desiatimi proti... Bolo to veľmi nepríjemné, pretože sa z toho robilo predovšetkým politikum a presadzovanie určitých spoločenských záujmov či názorov na úkor objektívnych úvah o tom, aká má byť stratégia vývoja hudobnej kultúry a hudobného školstva. Takže v tomto smere bolo potrebné nielen budovať zariadenia, ale predovšetkým nájsť vhodných pedagógov a pochopiť zmysel toho, čím by Banská Bystrica mohla prispieť. Okrem iného sa objavila otázka, či by sa tu nemohli vyučovať ľudové nástroje. Z toho napokon zišlo, ale napríklad na FMU AU sa ako magisterské štúdium vyučuje hra na cimbal, ktorá inde nefiguruje. Navyše sa ešte akosi strategicky uvažovalo o možnosti nájsť alternatívu voči existujúcej bratislavskej škole. Alternatívu kompozičnú, interpretačnú, pedagogickú. Vývoj banskobystrickej hudobnej kultúry mal svoju logiku - vzniklo konzervatórium, z bývalého pedagogického ústavu vznikla pedagogická fakulta, z nej potom univerzita, takže aj Akadémia umení vytvárala logický doplnok tejto vysokoškolskej siete.

Takže, keď urobíme časový oblúk, môžeme oprávnené konštatovať, že opodstatnenie jej vzniku a existencie je nespochybniteľné?

- Áno. A tých 20 rokov práce potvrdilo oprávnenosť tohto zámeru. Ba pri hodnoteniach, ako v prípade akademickej ratingovej agentúry, sa naša fakulta umiestňuje zakaždým na popredných priečkach. Takže nezaostávame a myslím si, že mierou vrchovitou využívame aj určité kontakty so zahraničím, veď sú tu študenti z viacerých krajín a naopak v rámci Erasmu sa dostávajú do zahraničia zasa naši študenti. Takto sa otvárajú

Prof. PhDr. Ladislav Burlas, DrSc.

brány takpovediac k pluralite a poznávaniu súčasnej, najmä európskej kultúry. Keď spomínate otázku hľadania súcich pedagógov v začiatkoch školy, dnes je situácia v tomto smere iná. Máte dostatočné kapacity či svojich nasledovníkov trebárs na katedre kompozícií?

- To je téma, o ktorej dlho uvažujem a mám na to svoj názor. Totiž, že nestačí splniť si len osobné ambície, že naša generácia tu niečo vytvorila a keď odídeme, čo bude ďalej. Logickou morálnou povinnosťou starších pedagógov, ktorí boli pri založení školy, je ešte pred odchodom postarať sa o kvalifikovaných nasledovníkov. To znamená využiť znovupridelené právo habilitácií a inaurácií. Žiaľ, isté obdobie toto povolenie nebolo, čo dosť handicapuje a teraz tak časovo komprimuje nutnosť zabezpečiť novú kvalifikovanú a akreditovanú generáciu pedagógov.

Stáli ste na čele fakulty, nad'alej pôsobíte v jej vedení ako člen umelecko-vedeckej rady a prednášate na katedre kompozície. Ako sa vám z pohľadu dlhoročného pedagóga javí obraz dnešného študenta?

- Poviem to tak: čo sa vzdelanosti a zamestnanosti študentov týka – pretože externí doktorandi majú už aj svoje zamestnanie, pričom sa tu schádzajú viaceré ročníky narodených – potom tí, čo majú za sebou konzervatórium, sú naozaj dobre pripravení pre vysokoškolské vzdelávanie. Na prednášky sa poctivo dochádza, je tu záujem o vyučovanie a nie sú zriedkavosťou aktivity, vyplývajúce z iniciatívy študentov. Napríklad skladateľská trieda má študentov, ktorí si sami organizujú svoje koncerty, diskusie a aktivity, ktoré slúžia jednak potrebám školy a im samotným, jednak si ich všímajú poslucháči z iných vysokých škôl a hlásia sa k spolupráci s tunajšími študentmi pri zoznamovaní sa s novými hudobnými dielami európskej i mimoeurópskej kultúry a možnosťami nových tvorivých postupov. Čiže badať tu určitú inovačnú vôľu a snahu, čo vysoko oceňujem nielen u skladateľov, ale aj u ostatných tried. Naši pedagógovia aktívne vystupujú, ide o umelcov, uznávaných v celej Európe i mimo nej. Dokazujú, že Akadémia umení nie je len lokálnou školou pre Banskú Bystricu. Len tak na ilustráciu spomeniem speváka Pavla Bršlíka, huslistu Dalibora Karvaya či pianistku Evu Cáhovú.

Dopočuli sme sa, že ste vraj zachraňovali viaceré školy... Ako tomu máme rozumieť?

- Ejha! Nejde akurát o zachraňovanie. Ale len čo bol schválený zákon o vzniku tejto školy, tak nasledovali veľké personálne a organizačné ataky, aby bola škola zrušená a že ide o politické súvislosti. Živila sa fáma, že tí, čo neuspeli v Bratislave, utekajú inam, aby si založili školu, pričom skutočne objektívne dôvody boli úplne negované a skô to vyzeralo ako personálny boj či konflikty.

Stali ste sa žijúcou legendou najmä v oblasti hudobnej vedy. Kam sa ona posunula za roky, čo v nej pôsobíte?

- Legenda hudobnej vedy nie je skladateľ... Objektívne však: mám vydaných 14 knižných publikácií svojich textov. Vezmime si také hudobné formy. Tie sa prednášali z českých alebo nemeckých kníh, tak som jednu napísal a vyšli štyri vydania! Takže to asi nebolo zbytočné

a samoúčelné. Inak, ako študent som zažil, že istý „odídenny“ český profesor urobil prvotnú inventúru hudobných prameňov na Slovensku, pričom sa dostal aj do kláštorov a uzavretých objektov. Jeden z titulov sa venoval dejinám hudby v Banskej Bystrici do 19. storočia, druhý pokus predstavovali Dejiny slovenskej hudby, kde však vznikala syntéza bez analýz. Išlo teda len o náčrty. Potom prišiel rozvoj na Filozofickej fakulte UK, kde sa obnovilo vyučovanie hudobnej vedy a pribúdali pedagógovia, okrem prof. Hudeca napríklad prof. Kresánek a ďalší. Potom vznikla VŠMU, oživila sa hudobná veda v SAV, začal sa terénny výskum hudobných prameňov, terénny zber folklórnej tradície. Ústav hudobnej vedy organizoval takéto výskumy vari desaťročia a dnes archivuje okolo 20 tisíc zvukových záznamov dobového folklórneho prejavu, čo je nenahraditeľný poklad. Začali vychádzať zborníky z rôznych konferencií, pribúdali referáty, štúdie, monografie jednotlivých miest a oblastí, a tak vznikli aj nové syntetické dejiny slovenskej hudby, ktoré majú svoju anglickú verziu. Slovenská hudba sa stala uznávanou a nielen ako súčasť tzv. uhorskej kultúry. To bol zásadný zlom. A teraz sa aj s maďarskými muzikológmi veľmi priateľsky a profesionálne kontaktujeme, pričom nacionalistický prvok upadol do zabudnutia. Lebo v starých prameňoch sa uhorský tanec uvádza ako „hungaricus“, hungarikum, a pritom to bolo z Horehronia... To sme museli uviesť na správnu mieru. Dnes, v novej politickej konštelácii, vďaka publikačným možnostiam vychádza veľa kvalitnej literatúry, aj v cudzích jazykoch, takže sa Slovensko dostalo do kontextu európskej muzikológie ako rovnocenný partner.

A ešte na osobnú nótu. Je vaše okružie jubileum dôvodom na bilančovanie?

- Túžbou mojich rodičov, zvlášť otca, bolo, aby som sa popri škole venoval aj huslovej hre a postupne sa tento záujem rozširoval na komornú hru, na hru na organe. Po maturite mi môj prvý učiteľ kompozície Mikuláš Schneider – Trnavský dôrazne odporučil štúdium hudby. Tak som to skúsil a profesorov Kresánek mi poradil, aby som hudobnú vedu študoval na filozofickej fakulte a súčasne navštevoval konzervatórium. Nazýval to „binárnym vzdelávaním“, dnes tomu hovoríme duálne... Fakultu som ukončil dizertačnou prácou s analýzou cirkevných piesní 17. storočia, ktorá

vyšla aj knižne. Zostal som potom vo vedeckých inštitúciách a už vtedy som cítil, že treba pomôcť fakultám v Prešove, Nitre, Žiline i Banskej Bystrici. Stal sa zo mňa aj mimobratislavský muzikológ a v tom vidím i svoje poslanie nezostávať len v centre, ale pôsobiť teritoriálne komplexnejšie. Viete, u mňa je symbióza muzikológa, hudobného vedca a pedagóga prirodzeným vyústením celoživotného snaženia. Šťasti som poznal európsku muzikologickú knižnú produkciu a tu sme trvali na tom, aby sa realizoval terénny výskum hudobných historických prameňov a ľudovej hudobnej kultúry, aj inštrumentálnej. To bolo dôležité. Videl som význam v tom, že to nie je otázka existencie, len aby bola škola pre školu, ale aby sa pokryl vedecko-výskumný a poznávací potenciál na zmapovanie minulosti a súčasnosti hudobnej kultúry na Slovensku a tým sa poznala tiež jeho autenticita, jeho podstata. A tá je zaujímavá. Vôbec sme nezaostali za Európou, bola tu renesancia tak ako v Nemecku či inde. Desaťročia trvalo, kým sa objavili polychorické, viacborové hudobné kompozície od tunajších skladateľov a až teraz sa vydávajú na CD nosičoch. Takisto sa vydávajú hudobné pramene, notové materiály. Čiže ide o symbiózu európskeho vplyvu a domácej tvorby, čo je osud aj susedných národov.

V apríli vám FMU pripravila koncert k jubileu z vašich diel. Akiste ide o pohľadanie duše.....

- Iste. Som milo prekvapený, že v Bratislave mi vďaka Hudobnému centru usporiadajú dva koncerty, 4. apríla v Pálfiho paláci a 19. apríla na inom mieste. Objavia sa tam komorné diela, ktoré vznikli a zahrli sa raz – dvakrát a teraz zaznejú znova, takže aj pre mňa to bude zaujímavé. Banskobystrický koncert bude orchestrálny, dostane teda iný rozmer.

(ba), foto autor

Kaštieľ má prvú etapu obnovy za sebou

Rekonštrukčné práce na obnove kaštieľa Radvanských, do ktorých sa stavbári zahryzli na jar 2016, nezľavili zo svojej intenzity ani počas zimných mesiacov a ich postup nezahatali ani kruté januárové mrazy.

Medená strecha pastvou pre oči

Začiatkom februára sa montovala nad severným krídlom objektu kovová konštrukcia krovu s drevenými ramenami a pokrývala sa medenou plechovou krytinou so svetlíkmi, pričom sa nezabúdalo na izolácie, dosky a všetko, čo k tomu patrí. Vďaka prestrešeniu v podobe baldachýnu práce pokračovali v zmysle harmonogramu. Toto provizorium sa malo zložiť do konca februára, aby ho do polovice marca nahradila hotová strecha, čím sa táto časť prvej etapy (celá by mala mať záver v lete t. r.) ukončila. Strecha je už na prvý pohľad doslova perfektná, prezrádza skutočné majstrovstvo pokrývača, čo sa v plnej miere týka aj cimburia. Z vynoveného

podkrovia sa stane priestor vhodný pre výstavy, koncerty a kultúrno-spoločenské akcie (mnohí si myslia, že sa tam presťahuje celá škola, no administratíva ostane na Kollárovej ulici a aj s učebňami je to všelijaké...). Rovnaký postup čaká na rekonštrukciu strechy nad južným krídlom, tá však bude bez podkrovia.

Tím zainteresovaných z našej školy na čele s prorektorom a predsedom Občianskeho združenia Kaštieľ Radvanských doc. Mgr. art. Matúšom Olhom, PhD. vyvíja neustále aktivity za účelom získania ďalších finančných prostriedkov, potrebných na tento projekt, čo by malo byť zárukou zachovania kontinuity rekonštrukčných prác aj v ďalších mesiacoch. V tomto smere je škola synchronná s vedením mesta, napokon, angažovanosť primátora MUDr. Jána Noska je všeobecne známa. To môže veci len prospieť, lebo ťah na bránku je tým razantnejší.

Členom združenia aj rektor UMB

V polovici februára sa na pôde školy mala uskutočniť členská schôdza OZ Kaštieľ Radvanských, ktorá mala prerokovať správy o činnosti a hospodárení za rok 2016, návrh rozpočtu a plán aktivít na rok 2017 ako aj informáciu o členskej základni a prijímaní nových záujemcov. Schôdza však bola preložená na iný termín. Mimochodom, členstvo v združení, ktoré bolo založené so zámerom propagácie a podpory obnovy stredovekého architektonického dedičstva, prijal prednadvom aj rektor UMB v Banskej Bystrici doc. Ing. Vladimír Hladlovský, PhD. Máme za sebou brigádu, ktorú sa uskutočnila 17. marca práve z iniciatívy združenia, pričom jej súčasťou bola aj tlačová beseda. Ako vieme, z kaštieľa by po rekonštrukcii malo vzniknúť kultúrne a produkčné centrum Akadémie umení a Mesta Banská Bystrica.

(ba), foto: bystricoviny.sk (Mirka Chabadová)

Knižné spovede divadelníkov

Začiatkom februára sa dostal do štádia grafického zalamovania rukopis knihy rozhovorov pod titulom „Spovede divadelníkov“ ako vydavateľský počín FDU AU.

Ide o pomerne obsiahle tri rozhovory, pri ktorých, ako je to už pri tomto publicistickom žánri obvyklé, autor kladie otázky a provokuje nimi odpovedajúceho a naopak.

Hudák, Sisák, Hriadel

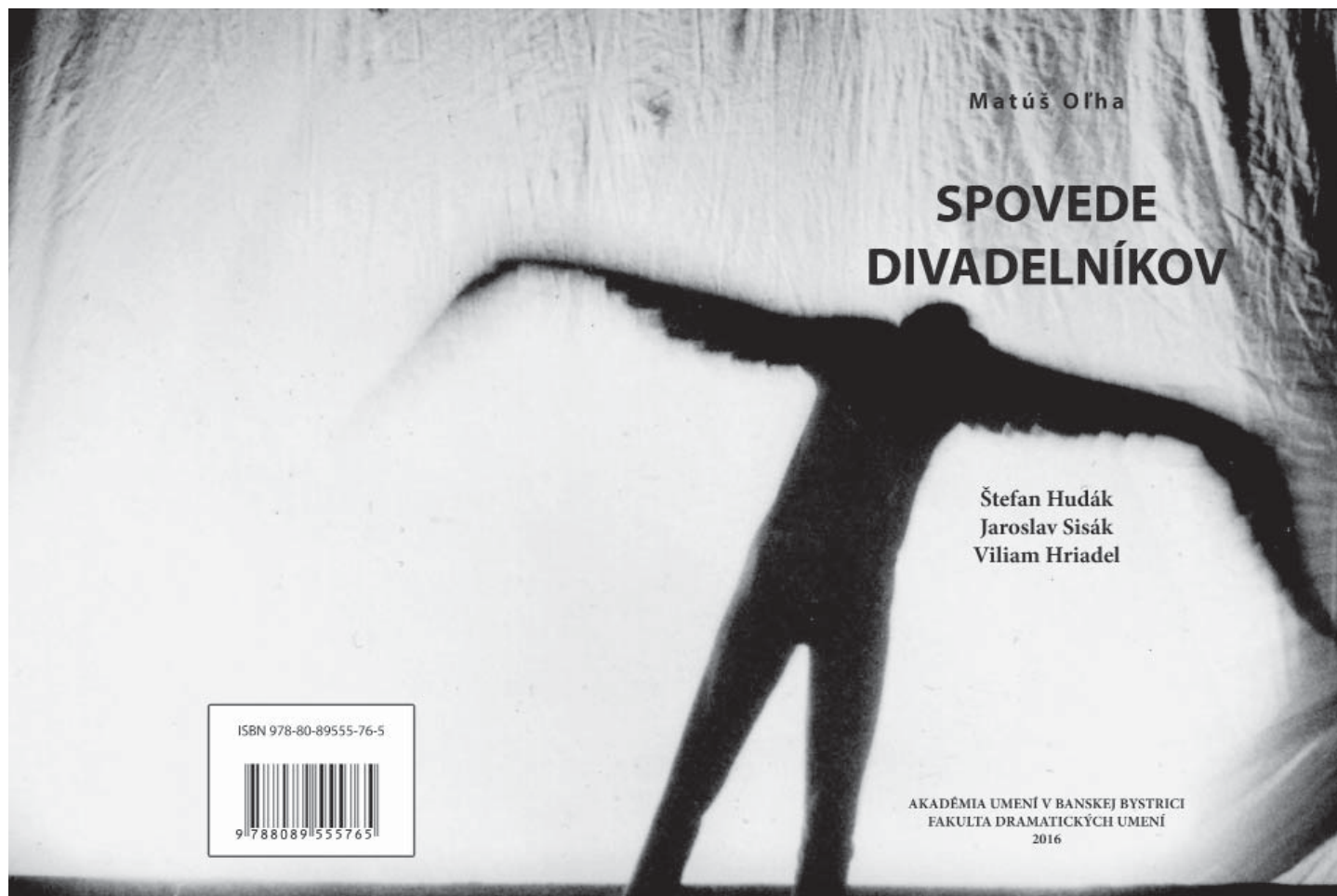
Autor Matúš Olha si vybral vskutku reprezentatívnu vzorku slovenského divadelníctva – už nebohého scénografa Štefana Hudáka, režiséra, herca a dlhoročného riaditeľa Ukrajinského divadla (neskôr rusínskeho Divadla Alexandra Duchnoviča) v Prešove Jaroslava Sisáka a napokon dlhoročného umeleckého šéfa a riaditeľa Divadla SNP, teraz Slo-

venského komorného divadla v Martine Viliama Hriadela. Olha v publikácii mapuje problematiku divadla z rozličných uhlov pohľadu, aj cez filter osobnej skúsenosti. Napokon, všetci respondenti patria k osobnostiam, ktoré významným spôsobom prispeli k činohernému divadlu a zvlášť mimo centra. Hudák sa predstavuje v kapitole pod titulkom Čo je divadlo, to predsa nie je naozaj, Sisák v kapitole s názvom Cesty Hospodinove sú nevyspytateľné a Hriadel pod titulom Umenie byť užitočným. Autor ich publikuje takto vedľa seba v nádeji, že môžu byť zaujímavým, osobným a zasväteným zdrojom informácií pre odbornú aj širšiu laickú verejnosť, ktorá sa zaujíma o divadelné dianie. V neposlednom rade očakáva záujem mladej generácie, ktorá sa vydáva na svoju profesionálnu púť, aby sa poučila a pripravila na neľahkú, ale zavše aj vzrušujúcu, vo vzácnych

okamihoch i radostnú prácu, ktorá ju v divadelnej praxi čaká. Spovede sú pohľadom na divadlo z opačnej strany opony, väčšine divákov neprístupnej, neznámej a opradenej mystifikáciami, občas okorenené bulvárom. Spomienky pokrývajú obdobie od 2. svetovej vojny po súčasnosť a sú „zaludnené“ osobami aj osobnosťami. Obsahovo ich vyšperkovali mnohé zaujímavé fotografie z archívu Divadelného ústavu, archívov respondentov i autora.

Knihka predstavuje literatúru, ktorá by prioritne mala slúžiť ako vysokoškolské skriptá pre poslucháčov dramaturgie, réžie i herectva. Vychádza v náklade 100 výtlačkov a k dispozícii bude v Akademickiej knižnici AU.

(ba)

Čestný občan Brezna prof. Majera:

„Dobre, keď si človeka uctia zaživa...“

Koncom januára t. r. sa v rámci osláv 72. výročia oslobodenia mesta Brezna uskutočnilo slávnostné zasadnutie tamojšieho mestského zastupiteľstva spojené s odovzdávaním Ceny primátora a Ceny mesta Brezna za rok 2016.

Nech psom tráva rastie, keď kone podochnú...

Medzi ôsmimi laureátmi sa v priestoroch tamojšieho hotela Ďumbier ocitol aj režisér Ľuboslav Majera, ktorému udelili čestné občianstvo mesta, v ktorom už od 80. rokov minulého storočia úzko spolupracuje s ochotníckym divadelným súborom. Pre ilustráciu, ocenenia sa udeľujú osobnostiam dnešnej doby, ktoré sa obzvlášť významným spôsobom zaslúžili o rozvoj a zveladenie mesta, ochranu jeho záujmov a šírenie jeho dobrého mena vo svete alebo ktorí obohatili ľudské poznanie vynikajúcimi tvorivými výkonmi.

„Samozrejme, je to záležitosť, ktorá môže človeka len potešiť a ktorú môže s úctou a pokorou prijať,“ uviedol nám rodák z vojvodinského Báčskeho Petrovca, pre ktorého to bolo prvé ocenenie tohto druhu a s nadhľadom sebe vlastným dodal: „A ešte je dobré, keď to človek dostane zaživa, lebo už po smrti nech psom tráva rastie, keď kone podochnú, ako hovoril Tajovský... Je pravda, že vari 35 rokov som volákykym spôsobom zapísaný do kroniky breznianskych ochotníckych divadelných dianí. Ba sám sa cítim ako položivý Brezňan, takže si myslím, že toto ocenenie je akási pekná bodka, respektíve čerešnička na torte.“

Foto: Ľuboslav Majera pri preberaní ocenenia

Neustále s pedagogickou i režisérskou taktovkou

Podľa webu dolnozemskeho mestečka Kulpín sa prof. Mgr. Ľuboslav Majera (65) narodil v znamení a podznamení škorpióna, čo ho vrah šťastie usmernilo „upísať sa diabľovi“, zapísať sa na Vysokú školu múzických umení v Bratislave a vyštudovať divadelnú réžiu v roku 1975. Odvtedy až do dnešných dní sa formou dramatického umenia pokúša presvedčiť divákov, že jedine dobro, krása a láska majú zmysel v ich životoch. Ľuboslav Majera režíroval desiatky dokumentárnych filmov, reportáží a fejtónov, viac ako 100 rozhlasových hier pre deti a dospelých, vyše 120 divadelných hier. Vlastnú tvorbu prezentoval tak na území bývalej Juhoslávie ako i v zahraničí. Je nositeľom početných cien, medzi iným Steriovej ceny, trikrát získal cenu Zlatá maska na Juhoslovanском festivale ochotníkov, päťkrát Cenu za najlepšiu réžiu na Festivale malých a experimentálnych divadiel v Pančeve

ako aj viaceré ceny za najlepšiu réžiu vojvodinských a srbských prehliadok a mnohé iné za televíznu, rozhlasovú a divadelnú tvorbu. Je tiež nositeľom spoločenských vyznamenaní: Októbrovej ceny mesta Kikinda a Báčskeho Petrovca a republikového zlatého odznaku Zlatna značka a i. Na Slovensku mu pri príležitosti životného jubilea udelili Medailu Daniela Gabriela Licharda, čo predstavuje najvyššie uznanie za prácu a prínos v oblasti amatérskych divadla. Prof. Majera je stále činný, prednáša na Akadémii umení v Novom Sade a Akadémii umení v Banskej Bystrici. 8. februára 2017 sa na pôde Fakulty dramatických umení AU v Banskej Bystrici uskutočnila premiéra divadelného predstavenia Radovan III. srbského autora Dušana Kovačevića v jeho réžii.

(ba, in), foto: Stanislav Spáč

Mgr. art. Roman Malatinec: „Prvoradým cieľom je naučiť ľudí chodiť k nám“

Ešte viac priblížiť divadlo divákovi

Hoci si sám zo seba ut'ahuje, že je „odmalička starý chlap“, faktom je, že rodák z Korytárk Mgr. art. Roman Malatinec (36) má napriek svojej mladosti toho za sebou neúrekom. Známý folklorista, osem rokov predseda programovej rady Očovskej hrudy, člen programových rád festivalov vo Východnej či Detve, zakladateľ festivalu fujaristov v rodnej obci (ako 17-ročný!), jeden z iniciátorov zápisu fujary do nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO. To je len zlomok z výpočtu jeho aktivít. V roku 2015 skončil na FDU AU divadelnú réžiu a keďže ho odjakživa bavilo organizovať a manažovať, tak nielenže donedávna pôsobil ako šéf Ústredia ľudovej umeleckej výroby v Banskej Bystrici, ale od 9. januára t. r. sa stal manažérom Divadla AU. Čo sa teda od neho očakáva v pozícii, v ktorej priamo podlieha dekanovi FDU?

- Je tu veľa práce, - vraví. - V prvom rade treba naučiť určitému systému študentov - hercov, ktorí prídu do profesionálneho prostredia, riadeného fermanmi a manažérmi divadiel. Takýto spôsob by mala reflektovať aj škola a tiež jej divadlo. Mojm hlavným cieľom je priblížiť divadlo, a teda aj pedagógov FDU, ešte viac Banskobystričanom. Ponúkame hercov pre divadlo vo Zvolene aj iné scény. Sám som jedným zo zakladajúcich členov nového združenia Národné divadlo Banská Bystrica mladým a chceme, aby nastal verejný tlak, aby činohra bola prístupná občanom mesta, aby ich za ňou pravidelne ťahalo. Myslím si, že predstavenia na pôde Divadla AU sú kvalitné, s pečatou skúsených režisérov. Viacerí študenti majú takisto svoju kvalitu a je škoda, že Banskobystričania tento potenciál po kultúrnej stránke dostatočne nevyužívajú. Mojou parketou bude teda najmä propagačná línia, manažovanie, aby sa naša práca dostala väčšmi do povedomia ľudí. Iná je otázka do budúcnosti, akým smerom sa bude školské divadlo uberať a či vedenie

fakulty, resp. školy schváli aj komerčnú stránku, aby divadlo mohlo fungovať na profesionálnej báze.

Máte teda svoju víziu ako rozhybať divadlo...

- Iste, myslím si totiž, že Banská Bystrica má potenciál na to, aby to zvládla. Keď tu dokáže fungovať operná profesionálna scéna i malé formy divadiel komorného charakteru, potom aj našim divadelným prostredím dokážeme vytvoriť adekvátne podmienky a potrebné zmeny. Teším sa na túto výzvu, treba len naučiť spôsobu práce hlavne hercov. V spolupráci s pedagógmi dokážeme mesačne vypracovať plány na včasnú informáciu pre adresáta, veď propagácia je dôležitá práve s ohľadom naňho. Pomerne málo ľudí o nás vie, pritom konkurencia na poli kultúry v meste je značná. Navyše si myslím, že naše divadlo by malo plniť nielen svoje hlavné poslanie, ale slúžiť aj na iné žánre. Je mojím zámerom spolupracovať s hudobnou fakultou. Všetko je o porozumení, dialógu, vytváraní priestoru pre diváka, aby sa k nám naučil chodiť a aby sme mu dokázali poskytnúť to, na čo máme. Ak nevyužijeme potenciál našej školy aj takýmto spôsobom, tak je to na škodu veci. Iste, ťažká úloha, ale zvládnuteľná. Zatiaľ ma ženie nadšenie, optimizmus, no keďže som prešiel aj iné pracoviská, človek sa naučí...

Ako by mala vyzerat' spolupráca s režisérmi inscenácii na pôde akademického divadla?

- To je práve tá prax, lebo chceme, aby si pravidlá osvojili aj pedagógovia. Pretože mám na starosti aj technický úsek, teda technikov, osvetlenie, zvuk, je mojou úlohou, aby som v predstihu pred predstavením zmanažoval povedzme bežné výrobné porady, kde si rozdáme organizačné pokyny, rozoberieme technickú stránku, požiadavky na techniku, čo treba zabezpečiť, ako pripraviť scénu a z tohto na záver zhotoviť zápisnicu. Snažím sa veci konzultovať, aby sme sa neustále posúvali dopredu.

Hovoríte, že disponujete sumou skúseností z iných pracovísk. Sú v nej zahrnuté aj divadelné?

- Nie, ale nazdávam sa, že manažérska robota je v podstate všade rovnaká. Mój pracovný kalendár v kancelárii budovy FDU na Hornej ulici je už zaprataný úlohami do konca júna. Má to istý psychologický moment, lebo už aj študenti - herci prichádzajú na to: aha, už to tam má plné, už sa tam asi nezmestíme... Zo špásu im hovorím, nuž, mali ste prísť skôr. Dobrá je spolupráca s Breznom, kde nedávno predstaveniam vystavili stopku technické problémy v synagóge. Divadlo pôsobí aj v Štátnej vedeckej knižnici a keďže chceme rozbehnúť aktivity s radnicou vo Zvolene, uvidíme, aké podmienky sa podarí vyrokovať. Takže naši herci hrajú aj inde. Hráme Slečnu Júliu na mestskej scéne v Martine, koncom marca sa predstavíme s Radovanom III. v Brezne a v aule UMB pre jej pedagógov, čiže, pokiaľ to scéna dovolí, radi vycestujeme. Opakujem však, prvoradým cieľom je pre mňa naučiť ľudí chodiť k nám. Ste známy aj ako multiinstrumentalista, na čo všetko dokážete zahrať? - Je to tak, hrám na viacerých hudobných nástrojoch - fujare, píšťalke dvojačkovej i šesťdierkovej, ústnej harmonike, gajdách, trombite. Venujem sa tradičným interpretačným prejavom, aj v tanci, lebo pôsobím ako umelecký vedúci folklórneho súboru Podpoľanec v Detve. V ňom vediem 70 mladých, takže takto elegantne som vlastne skĺbil zamestnanie na AU.

(ba), foto autor

S husľovou sólistkou a pedagogičkou prof. Jelou Špitkovou nielen o tom, prečo záujem o klasiku upadá

Dobre naučiť môže človek len to, čo dobre vie

Vlastní dvojho huslí. Jedny značky Kreuzinger, ktoré jej ako pätnásťročnej kúpili rodičia a ktoré sú doslova vyhraté podľa nej. A druhé, talianske, na ktoré si šetrila celých desať rokov. Ich cena je tabu. O tejto šarmantnej dáme svojho času Igor Oistrach, vynikajúci huslista a syn geniálneho Davida Oistracha, napísal: „Jela Špitková je výrazným typom huslistky, disponujúcej veľmi krásnym tónom, výbornou technikou ako aj prít'azlivým a osobitým spôsobom interpretácie.“ K tomu vari už len dôvetok. Prof. Jela Špitková, slovenská husľová virtuózka, koncertuje po celom svete. Okrem toho sa venuje pedagogickej činnosti, istý čas pôsobila na VŠMU v Bratislave, na vysokej škole v Salzburgu v Mozarteu a dlhodobo je profesorkou na Universität für Musik und darstellende Kunst vo Viedni a na Fakulte múzických umení AU v Banskej Bystrici.

Patríte ku generácii, ktorá postavila Akadémiu umení na nohy, ved' tu učíte od roku 1998. Ako si spomínate na začiatky?

- Veru, čas letí, učím tu už 19 rokov. A teraz, keď som bola nedávno na prijímacích skúškach, tak som videla, že tu učím ja a traja moji žiaci – páni Strenáčik, Karvaj a Paľa! Takže som si vybudovala pokračovanie po svojej línii. Pokiaľ máte na mysli začiatky školy všeobecne, to sa ma netýkalo. Šla som si po husľovej ceste, učila som a učím vo Viedni a tu a vyžadujem od každého maximum. No, prirodzene, 20. výročie školy registrujem a na oslavy sa teším.

Vyučujete hru na husle na katedre orchestrálnych nástrojov a doslova pred očami vám defiluje jedna generácia študentov za druhou. Aký je dnešný študent? Stále platí váš niekdajší postreh, že záujem o klasiku upadá?

- To platí, žiaľ, celosvetovo. Či v New Yorku, či v Nemecku na koncerty chodí

len to staršie publikum, ktoré bolo na ne zvyknuté chodiť. Mládež registrujem len v nepatrnom počte. Na Slovensku to vidím ako dôsledok toho, že sa prestali robiť výchovné koncerty. Za mojich mladých čias sme to robili pravidelne, štyrikrát ročne mala každá základná škola takýto koncert. Namiesto hudobnej výchovy išli deti do telocvične alebo väčšej sály a robili sme to tematicky – husle, klavír, harmonika či klarinet, pričom umelci museli o svojom nástroji uviesť, ako sa naň hrá, aké je ladenie a tiež zahrať ľubovoľnú skladbu. Čiže, ak sa to deťom zapáčilo, tak sa o daný nástroj zaujímali a hlásili sa na hudobnú školu a ak sa im páčila skladba, snažili sa dostať na koncert. Išlo teda svojím spôsobom o výzvu mládeži – podte, veď klasická muzika je pekná. Dnes to takto nefunguje, záujem je preto mizivý. Ďalšou príčinou je podľa mňa to, že kým sa človek dostane do filharmónie alebo operného orchestra, tak potrebuje už na konzervatóriu cvičiť denne 5-6 hodín a kým sa dostane na konkurz, to predstavuje dráhu 25 rokov. Dnes sa uprednostňujú iné povolania, deti sedia masovo za počítačmi a internetom, lebo celý svet je takto dostupný a radšej si zvolia byť programátorom, ako by mali za nástupný plat 400 eur po vysokej škole usilovať o filharmóniu alebo divadlo.

Prejavuje sa to aj na našej fakulte?

- Prejavuje. Pozorujem to na úrovni, ktorá prichádza na prijímacie skúšky. Naposledy sa tu objavilo 6 huslistov, úroveň však nie je taká, ako bola, ba každým rokom je nižšia. Ale asi nemožno generalizovať, lebo, ako mi prezradila kolegyňa, pri klavíri zaregistrovali tohto roku dobré výkony. Pravdepodobne je to u jedného nástroja tak, u druhého inak. Sláčiky však vyžadujú viac úsilia než u klaviristov. Pretože pri klavíri je tón, keď stlačím klávesnicu, už hotový, zatiaľ čo huslista, jedno, či má 20 alebo 80 rokov, musí tón vždy znovu tvoriť, na danom mieste ho najst a rozvinúť čo najkrajšie, aby sa poslu-

cháčovi zapáčil. V istom slova zmysle sú strunové nástroje náročnejšie ako klávesové a priťahujú menej záujemcov, lebo ak niekto hrá vo svojich začiatkoch falošne, tak ho to prestáva baviť. Je to aj o prístupe rodičov, či deti vedú ku klasickej muzike.

O vás je známe, že hráte od svojich 6 rokov a už ako deväťročná ste debutovali na pódiu. Povedzte, prečo si vás získali práve husle?

- Tak to sa musím vrátiť v čase. Otec môjho otca bol dedinský učiteľ v Lubine pri Novom Meste nad Váhom a bolo mu jasné, že človek by sa mal učiť reči. Sama ovládam päť jazykov, čo je na nezapltenie, keďže veľa cestujem a nemôžem čakať na tlmočníka. A dedko, ktorý chcel, aby sa jeho syn, môj otec, naučil po nemecky, tak ho na jeden rok poslal do nemeckej dedinky, zvanej kedysi Geidel, dnes sa tá dedinka volá Klačno. A k mojmu dedkovi prišla zasa dcéra učiteľa z danej nemeckej rodiny. Dvaja učitelia si takto vymenili deti. Domov mohli zavítať len na Veľkú noc a na Vianoce. Onen Nemeec hral veľmi rád na klavíri a otcovi sa to zapáčilo. Perfektne sa naučil po nemecky a zvládol aj hru na klavíri. Keď prišiel domov, tak v tom pokračoval. Keďže dedko bol aj organistom v kostole, občas ho zastúpil. Doma nám, deťom, každý boží deň podvečer dve hodiny hral na klavíri. Klasiku, výťahy zo symfónii, operety, ľúbivé melódie. A keď otec povedal, že budeme chodiť do hudobnej školy, brali sme to ako samozrejmosť. No husle ako privilégium dostal brat, zatiaľ čo ja som mala hrať na klavíri, lebo chlap bol vždy viacej ako žena, čo vždy platilo, platí a zrejme aj bude platiť. Mňa však ťahalo k husliam, sama som sa na ne bola zapísať, hoci som ešte nevedela ani písať, z čoho sa všetci naokolo smiali... Jednoducho ma to bavilo.

Stále ešte cvičíte denne 5-6 hodín?

- Už nemôžem, hoci by som rada. Mám za sebou úraz spred šiestich rokov,

Prof. Jela Špitková v Japonsku

pretrhla som si dve zo štyroch šliach, čo máme na pleci a nemôžem úplne zdvihnúť ruku. Šesthodinové cvičenie už patrí minulosti. V 15 rokoch som si povedala, že počas celého 6-ročného štúdia na konzervatóriu budem denne cvičiť 6 hodín husle, a to som aj skutočne so železnou disciplínou dodržiavala. Keď som v niektorý deň z nejakého dôvodu cvičila menej, v ďalších dňoch som pocvičila viac hodín, ale priemer môjho denného cvičenia huslí musel byť vždy 6 hodín. Počet hodín cvičenia som si presne zapisovala každý večer v kalendárikoch.

A naďalej platí, že máte najradšej Čajkovského?

- Áno, ale všetko, čo cvičím, milujem. Čajkovského hudba je dostupná, ľúbivá, rovnako ako u Dvořáka každého zaujme, človek sa môže s tónom pohrať a sám seba realizovať. Veď všetci sa radi realizujeme, nie je tak?

Je koncertná a pedagogická činnosť vo vašom prípade neoddeliteľná?

- Je to veľmi logické vyústenie mojej aktívnej činnosti. Pretože dobre naučiť môže človek len to, čo sám dobre ovláda. Čiže, keď sám na sebe veľa pracuje

a má široký repertoár, potom to dokáže podať ďalej. A keď má vysoké nároky na seba, má rovnaké nároky na každého, kto robí to isté. Ak som ja hrala husľový koncert Čajkovského 43-krát ako sólistka s orchestrom v mnohých krajinách, tak u svojho žiaka, ktorý ho interpretuje, mám istú predstavu. A keď to od neho nedostanem, nechám ho opakovať, cvičiť a budem mu liezť na nervy, kým to neurobí. No a každého musím svojim výkladom presvedčiť, preto vždy chodím na hodiny s husľami, aby som mohla danú skladbu, ktorú študent práve nacvičuje, jemu predohrať a zdôvodniť, prečo si tu interpretáciu tak predstavujem. A ak sa mu moja hra zapáči, všimnem si hneď, či sa ma snaží napodobniť. A preto som musela dodnes vždy poctivo cvičiť, aby moje predohrávanie študentov motivovalo! Mám niekoľkých vskutku dobrých žiakov z tých dvadsiatich siedmich rokov výučby na viedenskej univerzite. Dvaja z nich tam už dnes učia, jedna žiačka je koncertným majstrom v Madride, ďalšia v Barcelone, iní hrajú v opere a filharmónii vo Viedni. Takže takéto výsledky človeka potešia. Ale bez driny to nejde.

Je faktom, že za všetkým úspešným je drina, ale vám sa to vyplatilo, lebo ako huslistka ste sa stali jednou z našich najväčších hviezd, legendou. Ako sólistka ste vystupovali na mnohých svetových scénach, ste laureátkou viacerých medzinárodných súťaží, hrali ste po boku Davida Oistracha a iných veľikánov, nahrali ste množstvo rozhlasových produkcií, gramofónových platní i CD nosičov. Ako je váš pohľad na mladých súčasníkov, na svojich nasledovníkov?

- Viete, voľakedy nebolo televízie, youtube a vôbec médií v dnešnom rozsahu. Človek mal tak viacej možností hrať. Teraz, ak si študent vypočuje najlepších huslistov na youtube, nie každý to môže dotiahnuť do špičky, lebo nemá také základy, ani vytrvalosť, ba ani štátnu podporu. Slovensko je malé, takí Rusi alebo Nemci, to sú mocnosti s množstvom vysokých škôl a ohromne tvrdou konkurenciou. No každý aj u nás sa za tou špičkou musí hrabať, snažiť sa zahrať danú skladbu na tej istej úrovni, ako to vidí na youtube. Je to veľmi vyšponované, opakujem, bez driny to nejde. V Moskve sme svojho času cvičili aj

V rodinnom kruhu

10 hodín denne! Nie každý takúto záťaž vydrží a tí, čo nepreniknú do špičky, idú do orchestrov. No tým, že sa orchestre z finančných dôvod zatvárajú, je vstup do nich veľmi ťažký. To sledujem aj vo Viedni – príde 120 prihlášok na jedno miesto u filharmonikov, pozvú z nich maximálne 50, aj to zväčša absolventov tamojšej vysokej školy alebo prosto Rakúšanov, aby tak minimalizovali zastúpenie Aziatov a aby sa to nemiešalo. Lebo, keďže filharmónia každoročne absolvuje turné po Japonsku a hrá operu, tak domáci diváci si žiadajú Viedenčanov a nie Japoncov, ktorých môžu vidieť hocikedy. Nepodceňujem žiadneho lekára, ale ak lekár predpíše liek, ktorý nezaberie, nikto ho zato neodstaví, to by takých kiksov musel mať neúrekom. Keď však huslista príde na pódium a vypadne z pamäti, prestane hrať alebo zahrá falošne, každý to postrehne a už sa druhýkrát na to pódium nedostane. Je to jednoduchá rovnica: počujem - nepáči sa mi - ďalší.

Od roku 1985 vyučujete vo Viedni, uspeli ste vo viacerých konkurzoch na koncertného majstra v zahraničí, koncertujete po svete. Registrujete aspoň isté známky renomé Akadémie umení?

- Podľa toho, o koho ide. Máme tu aj fantastických umelcov. Sú tu povedzme študenti ako doktorandi, sú tu svetové špičky, ktoré chodia po Covent Garden a Metropolitan Opere. Viete, kto sa chce naučiť, tak sa naučí všade. Lebo komu-

nikácia je dnes na fantastickej úrovni, na youtube si môžete vypočuť včerajší koncert v Carnegie Hall. Dôležité je, aby si každý vytýčil cieľ, ktorý chce dosiahnuť. Chcem za každú cenu hrať na danom nástroji a idem za tým. Takže aj v Banskej Bystrici, tak ako v Bratislave alebo vo Viedni, môžu vyrásť špičky. Pedagógovia, verte, odovzdávajú maximum, pretože sem chodia učiť skvelí ľudia, je tu Lapšanský, Podhoranský, Blahová, domáci pedagógovia. Všetko je len na študentovi. Dostala som počas skúšok otázku od istej žiačky: Prosím vás, musím hrať aj toho Mozarta, veď tí ostatní nebudú hrať koncert? Reku, kto je to ostatní, pýtam sa. Povie konkrétne meno. Vravím, je to len jedno meno a navyše nehráte toho Mozarta pre mňa, učíte sa repertoár a hráte to pre seba. Čím širší repertoár, tým lepšie, ak budete hrať len Vivaldiho štyri ročné obdobia, čo viac niekoho naučíte, ak budete raz vy za katedrou? Skrátka, pedagóg musí byť vždy lepší a musí to vedieť ukázať. Ja som už pri oslave svojich 25. narodenín povedala mame: Mama, dobre, že si ma na tie husle dala, lebo som už hrala v 25 štátoch. V dobe, kedy ste museli mať vycestovaciu doložku! Videla som svet v podstate zadarmo, lebo dodnes som ako huslistka navštívila 61 krajín, niektoré opakovane. Človek zažije toho neúrekom, je to pestré. No za všetkým je drina. Keď som hrala s orchestrom, vzadu som si nainštalovala malý mikrofón, svoj koncert som

si nahrála a potom v hotelovej izbe prehrávala. Kvitujuúc, že nik nevidí niektoré chyby, no ja ich počujem. Na tom som sa učila, snažiac sa neskôr chýb vyvárať. Človek sa musí ustavične sám kontrolovať. Bez toho to nejde.

Oduševnenia máte na rozdávanie, svojim optimizmom nepochybne pozitívne vplývate aj na svojich zverencov. Pôsobíte tak zanietene, akoby ste 24 hodín denne venovali len husliam. Zvýši vám čas aj na iné hobby?

- Ale áno. Vždy ma veľmi bavilo fotografovanie, takže vlastním veľa albumov. A veľa som filmovala. Tiež rada plávam, poznávam ľudí. Koníčkov je veľa, len času málo.

Zvyknete sa obzrieť za tým, čo ste v živote dosiahli, povedzme pri príležitosti takých životných jubileí, aké ste oslávili prednedávnom?

- Chcem zdôrazniť, že za všetko, čo som dosiahla, vďačím rodičom. Ale na akési bilancovanie si nepotrpím. To sa dá urobiť za dve minúty, nič z toho nie je a nikto na to ani nie je zvedavý. Človek musí ísť ďalej. Pokiaľ sme tu, musíme sa snažiť, pracovať a stavať si ciele, bez ktorých to nejde v žiadnom veku. Isteže ma veľmi mrzí, že už nemám dvadsať, ale neporadím si, musím žiť tak ako doteraz. Veď je neúrekom toho, čo človek ešte nevidel a nezažil!

(ba), foto archív (jš)

Prvý krok k činohre pod Urpínom

Prorektor Akadémie umení Matúš Ol'ha založil nedávno spoločne s ďalšími tromi „spolubojovníkmi“ (termín vonkoncom nie náhodný) Občianske združenie Národné divadlo Banská Bystrica mladým, ktorého dlhodobou ambíciou je vytvorenie pravidelnej činohernej scény v meste pod Urpínom.

„Rozhodli sme sa tak urobiť preto, že tu máme Akadémiu umení, ktorá dvadsať rokov produkuje hercov, aby sa po absolutoriu rozprchlí po všetkých kútoch Slovenska a Banská Bystrica si nevie a ani nemôže uchmatnúť tých najlepších,“ zdôvodňuje rozhodnutie otec myšlienky. Slovo do bitky, nehovoriac o tom, že takéto pracovisko je vlastne zvlášť potrebné pre výučbu, lebo jednak majú študenti možnosť hosťovať v predstaveniach inscenácií, jednak sa v takom prípade fixuje na mesto istý pedagogický zbor. Podľa docenta Ol'hu je to úloha existenčne dôležitá pre fakultu dramatických umení AU.

Prvý pokus zlyhal

„Svojho času zlyhala snaha transformovať tunajšiu Štátnu operu na štátne divadlo po vzore košického divadla a SND, kde by teda vznikol samostatný činoherný a baletný súbor. V podstate sa to stretlo s nezaujmom vtedajšieho ministra kultúry, ktorý má z moci úradnej kompetenciu takúto zmenu urobiť a nezískalo si to zvláštne sympatie ani v samotnom prostredí opery, kde to zrejme nepocítujú ako nevyhnutnosť,“ dodáva Matúš Ol'ha. Na druhej strane sa javí ako logické, aby ministerstvo financovalo v strede Slovenska štátny činoherný súbor, nevriac o tom, že tu pô-

sobí umelecká vysoká škola. Dostatočné dôvody. A je škoda pre Banskú Bystricu, že takýmto súborom nedisponuje, lebo povedzme v Žiline funguje Mestské divadlo, ktorého činoherný súbor financuje samospráva a ktorý sa pýši návštevnosťou na úrovni cca 70 tisíc divákov! Zatiaľ čo Štátna opera pri desiatich predstaveniach mesačne dosahuje ročný priemer návštevnosti asi 20 – 25 tisíc. Niet teda sporu o tom, že činohra predstavuje prístupnejší žáner. Natíska sa teda otázka, čo by v prípade novopečeného združenia malo nasledovať?

Najprv nájsť zdroje

„Pokúšame sa napojiť na nejaké financovanie. Absolvoval som na magistráte stretnutie so štátnym tajomníkom ministerstva kultúry, ktorý tu vysvetľoval európsky fond Kreatívny priemysel, ten je však zameraný tuším na infraštruktúru, technické vybavenie. Hľadám teda zdroje, aby sme mohli zamestnať ľudí. Pokúšam sa uspieť aj cez ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, tzv. start up, kde sa financujú platy mladých absolventov do piatich rokov,“ dodáva docent Ol'ha, ktorý sa s myšlienkou profesionálnej činohernej scény v meste pod Urpínom pohráva už vari dve desaťročia, aby teraz dospel k prvému praktickému kroku.

(ba), foto (vb)

Doplňujúce pedagogické štúdium FMU

Fakulta múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici na základe rozhodnutia MŠVVaŠ SR - sekcie regionálneho školstva podľa paragrafu 42 ods. 2 písm. e) zákona 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch má akreditovaný program doplňujúceho pedagogického štúdia.

Čo získava absolvent štúdia

Doplňujúce pedagogické štúdium v dennej a externej forme je určené pre absolventov prvého stupňa a druhého stupňa vysokoškolského štúdia v študijnom programe Kompozícia ako aj v študijnom programe Interpretačné umenie, a to na výkon pedagogickej činnosti učiteľa umeleckých predmetov na strednej škole a základnej umeleckej škole. Absolvent DPŠ získava pedagogickú spôsobilosť na výkon pedagogickej činnosti učiteľa umeleckých predmetov na základnom a strednom stupni hudobného vzdelávania v špecializáciách: v hre na sláčikových nástrojoch (husle, viola, violončelo, kontrabas), v hre na dychových nástrojoch (pričná flauta, klarinet, hobo, fagot, trúbka, saxofón, lesný roh, pozauna, tuba, flauta), v hre na klávesových nástrojoch (klavír, akordeón, keyboard), v hre na strunových

nástrojoch (cimbal, gitara, basová gitara), v hre na bicích nástrojoch (jazzová a vážna hudba), v zborovom a orchestrálnom dirigovaní, v speve a v teoretických hudobných predmetoch. Absolvent DPŠ získava pedagogickú spôsobilosť na výkon pedagogickej činnosti učiteľa umeleckých predmetov – kompozícia a teoretické hudobné predmety. Záujemcovia mali určený termín podania prihlášky do konca januára t. r., začiatok štúdia plyní od februára 2017, ukončenie prvého roka štúdia je stanovené na júl 2017.

(in)

Jubilujúci doc. Jan Přeučil (80) nielen o prevkapaní zo strany študentov, výučbe, ale aj o spoluzakladaní fakulty

Svojou profesiou musíte byť posadnutí

Jeden z najdlhšie pôsobiach pedagógov Akadémie umení, pardubický rodák doc. Jan Přeučil, oslávil vo februári významné životné jubileum.

Jan Přeučil po štúdiu na gymnáziu pokračoval na DAMU v Prahe, ktorú absolvoval v roku 1960. Hneď po ukončení štúdia sa stal členom činohry pražského Divadla Na zábradlí, kde vydržal neuveriteľných 33 rokov a bol aj šéfom činohry (1982 – 1987). Od roku 1994 je na voľnej nohe, hosťuje v Hudobnom divadle v Karlíne. Z divadelných hier, v ktorých sa Jan Přeučil predstavil, môžeme spomenúť napríklad Blázneve zápisky, Šetrnosť, Hamlet, Král Ubu. Přeučil sa však najviac preslávil vďaka svojim televíznym a filmovým postavám, uvedme tituly Čtyři vraždy stačí, drahoušku (1970), Zíttra vstanu a opařím se čajem (1977), Jak básníci přicházejí o iluze (1984), Smrt krásných srnců (1986), Nesmrtelná teta (1993) či Waterloo po česku (2002). Zahral si tiež v známom televíznom seriáli Arabela (1979) i v jeho pokračovaní z roku 1990 Arabela sa vracia. Okrem toho sa objavil v detektívnom seriáli Hříchy pro pátera Knoxe (1992). Okrem herectva sa dlhodobo venuje dabingu a pedagogickej činnosti. 27 rokov učil na DAMU a od roku 1998 pôsobí na FDU AU v Banskej Bystrici (katedra herectva).

Ako sa sanitrovci zavďačili svojho vzoru

Začiatkom marca pripravili Přeučilovi súčasní i bývalí študenti malé prevkapanie – gratulačné posedenie v Malom štúdiu FDU AU na Hornej ulici. Podľa slova jeho asistenta Richarda Sanitru, hlavného organizátora akcie, išlo o spoločnú myšlienku, realizovanú s dostatočným časovým predstihom. Ako nám oslávenec tesne pred uvedením do sály povedal, premýšľal nielen o tomto prevkapaní už počas jazdy vlakom z Prahy do Banskej Bystrice. „Veru, už je to neuveriteľných osemnásť rokov, čo na tunajšiu divadelnú fakultu z Pra-

hy dochádzam,“ krútil hlavou. „Nuž a nazdávam sa, že som radu mladých kolegov a kolegýň máličko poodkryl tajomstvo hereckej profesie.“ Keďže v tomto roku slávime dvadsaťročnicu školy, nedalo nám nespýtať sa Jana Přeučila na začiatky fakulty, ktorej bol spoluzakladateľom. „Spomínam si na to veľmi dobre,“ zaloví v pamäti. „Pred tými 18 – 19 rokmi v pražskom Hudobnom divadle v Karlíne počas prestávky prišiel za mnou do klubu môj dobrý priateľ a vynikajúci herec „Joža“ Adamovič. Zdôveril sa mi, že s Božidarou Turzonovovou zakladá v Banskej Bystrici vysokú umeleckú školu a že by to mala byť taká zdravá, príjemná konkurencia Bratislavy a že by potreboval niekoho, kto má určité pedagogické schopnosti, vzťah k ľuďom, Slovensku a svojim spôsobom osobnosť, aby ten začiatok rozbehol. Zauvažoval som v tom zmysle, že sme s Jožom dlhoroční kamaráti, a tak si vravím dobre, prečo nie, ja do Banskej Bystrice prídem. Spomínam si ako dnes, keď som si okolo pol desiatej večer sadal do rýchlika na hlavnej stanici v Prahe, že som nevedel dosť dobre, kam to vlastne idem. Nikdy predtým som v meste pod Urpínom nebol. Pricestoval som okolo ôsmej ráno a predstavte si, na peróne stálo pätnásť krásnych mladých báb – ako sa vraví na Slovensku – a pätnásť rovnako švárnych mladých chalanov, aby ma vzápätí odviedli do hotela Lux na raňajky. A Joža mi vraví: no a teraz môžeš začať! Takže, tam sa to celé naštartovalo a takto to pokračuje do dneška. Vravím naprosto úprimne, chodím sem rád, pretože vždy som slovenské herectvo obdivoval pre jeho zdravú expresiu, nádherný výraz, charakteristiku, slovenčinu a vôbec, vždy ma slovenské herectvo okúzľovalo svojím jedinečným vnútorným nábojom. Som rád, že tento náboj v Akadémii umení veľmi často vidím. Mladá generácia ma takpovediac dobíja a ja sa jej zasa snažím ukazovať kúzlou a náročnosť hereckej profesie z najrôznejších uhlov pohľadu. A nesmierne ma potom

Jan Přeučil

teší, keď vidím úspešných mladých slovenských kolegov, rozsiatych po celom Slovensku.“

Recept, ako si nakloniť „šťastíčko“

Majster Přeučil si dovolil aj malú sondu do vnútra študentovej duše: „Pochopiteľne, rozdiel medzi študentom z rokov 1999 a 2017 je značný. To je vývoj. No myslím si, že som ich na profesionálnu dráhu pripravoval po všetkých stránkach. Úprimne povedané, nie je to jednoduché. Škola ich päť rokov zaštituje, majú všetky podmienky, sú ako v bavlnke, no keď vstúpia do praktického života, tak uplatniť sa je často veľmi náročné a tvrdé. Pretože konkurencia je veľká a navyše je to o ničom inom, než v technickej, ekonomickej či financnej oblasti. Vždy tvrdím, že ak je niekto čo najlepšie pripravený – a škola mu tieto možnosti po všetkých stránkach poskytuje – potom záleží na každom, čo

Richard Sanitra práve uvádza majstra Přeučila do kruhu jeho bývalých i súčasných zverencov. V pozadí plátno s menom Jana Přeučila, na ktorom defilovali obrázky z premietnutých fotografií.

vstrebe, načerpá, aby si povestné herecké šťastičko aspoň máličko naklonil. Ako viete, na fakulte je v mojom prípade základným predmetom herecká tvorba. Počas celého bakalárskeho štúdia odhaľujeme talenty. Snažíme sa s mojím vynikajúcim asistentom Rišom Sanitrom tento talent odkrývať a pripravovať na profesionálnu dráhu. Lebo ak sa chcete presadiť, jednoducho musíte byť svojou profesiou posadnutí, čo sa netýka len tej umeleckej. Inak to nie je možné.“

Nedostatok aktivít mu nehrozí

Herecká legenda už síce iné pedagogické povinnosti okrem banskobystričských nemá, ale na nedostatok iných aktivít

sa nemôže sťažovať. „Je ich neúrekom. S manželkou Evou Hruškovou máme divadlo pre deti, jazdíme po „vlastech českých, moravských a slezských“ a nerobíme to len my, ale aj mnoho renomovaných kolegov. Okrem toho sa zaoberám seminármi rétoriky, nazývam to rétorické laboratórium, o ktoré je značný záujem, lebo je kopec vzdelaných ľudí, ktorí síce prednášajú, prezentujú, no nedokážu svoje vedomosti vysvetliť, odovzdať. V poslednom čase sa to javí ako problém. Teším sa na letné shakespearovské hry, tie mám veľmi rád, tiež ma oslovili z Olomouca, kde poriadajú festival barokového divadla a kde mám robiť barokového sprievodcu. Dokončil

som tiež film pre českú televíziu, skrátka je toho hodne. A potom, pravdaže, povinnosti v Akadémii umení,“ dodal na záver oslávenec. Nedá nám nespýtať sa, či je takéto parádne životné jubileum dôvodom na parádne oslavy. „Nuž, v Prahe bol okolo toho veľký bláznec, ale ja to beriem s úsmevom,“ reaguje na obligátnu otázku s nadhľadom seba vlastným doc. Přeučil. „Totiž, moje šťastné herecké číslo je štvorka. A keď spočítame dve štvorky, potom dostaneme osmičku a keď pridáme nulu, je to ohromné...“

(ba, in), foto: autor

Prezentácia vybraných prác zimného prieskumu

post_prieskum

Prezentácia vybraných prác zimného prieskumu študentov FVU AU v Záhrade CNK na Námestí SNP v Banskej Bystrici sa uskutočnila koncom februára t. r.

Prezentované boli práce z ostatného Zimného prieskumu 2016/2017 (záverečné semestrálne hodnotenie). Z katedry grafiky: Yana Dubovyk, Daniel Matula, Jana Teplanová, z katedry intermédií a digitálnych médií: Sebastian Pavlis, Filip Kmeť, Kornélia Mucsková, z katedry malby: Peter Decheť, Dominika Kačkošová, Roman Ďurček, Míchela Šuranská, z katedry sochárstva a priestorovej tvorby: Jozef Matuška, Michal Baláž, Juraj Schikor.

(in), foto: Katedra IDM a Patrik Ševčík

Študenti Katedry malby počas prezentácie

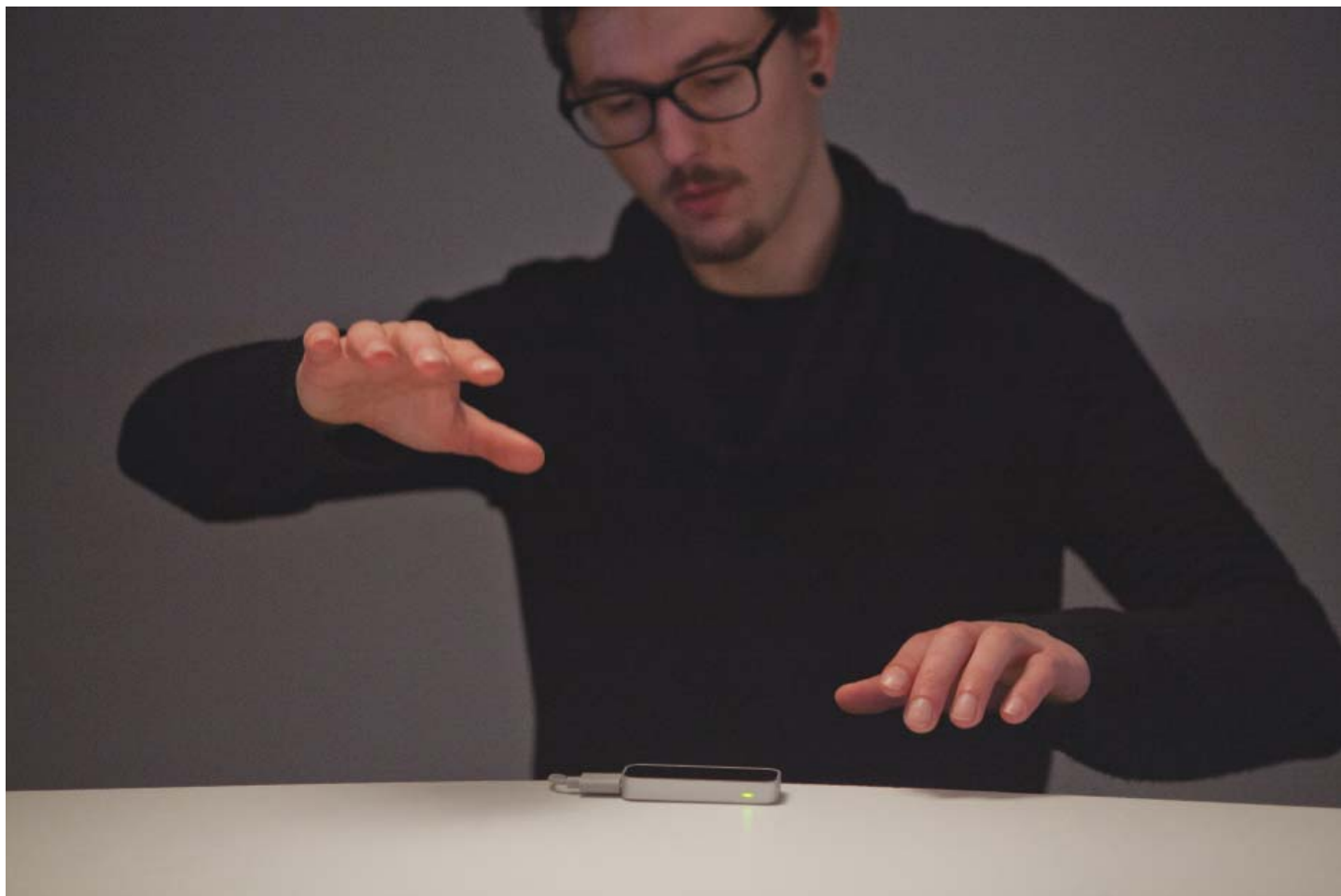
Študenti Katedry IDM počas prezentácie

Immoral I.T.P.

Prezentácia diela Filipa Kmeťa vyžadovala hudobnú ukážku a z iniciácie doc. MgA. Michala Murina, ArtD. vzniklo na katedre IDM v poradí tretie dočasné hudobno performatívne zoskupenie tentokrát pod názvom Immoral I.T.P., pozostávajúcej zo študentov ateliéru Digitálne médiá a ateliéru Intermediá. Realizovali svetovú premiéru, ako inak, svojej kolektívnej improvizácie na netradičné zdroje konkrétneho zvuku (kovové lyžice v 5-litrovej zaváraninovej fľaši), computer_digital music, bicích nástrojov, spev - výkriky a prirodzene interaktívna bezstrunová harfa, vytvorená na báze arduina. Videosekvencie projektované live na screen, v podaní študentov ateliéru Digitálne médiá vytvárali multimediálnu javiskovú video_audio performanciu.

(mm)

Performance Filipa Kmeťa

Za Milanom Adamčiakom (1946 – 2017)

Milan Adamčiak ukončil konzervatórium v Žiline v odbore violončelo. Uvedomoval si svoje hráčske kvality a inklináciu k muzikológii, a tak v roku 1968 začal študovať hudobnú vedu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave.

Od roku 1972, ešte počas štúdia, pracoval v Umenovednom ústave Slovenskej akadémie vied, kde pôsobil do roku 1991. Založil súbory DAD (1964), Ensemble Comp. (1967), Transmusic Comp. (1989) a spolu s Michalom Murinom a Petrom Machajdíkom aj Spoločnosť pre nekonvenčnú hudbu (1990). V roku 1974 získal štipendium mesta Darmstadt a DAAD zahrňujúce účasť na kurzoch pre Novú hudbu. Pedagogicky pôsobil na Hudobnej fakulte VŠMU Bratislava (1977 – 1988) a na Katedre hudobnej vedy FiF UK Bratislava (1979 – 1988). Organizoval Festival intermediálnej tvorby v Bratislave (1991, 1992) a bol viceprezidentom Európskeho kultúrneho klubu na Slovensku (1991 – 1992). Prispel k pozvaniu Johna Cagea na Slovensko, bol kurátorom výstavy partitúr Johna Cagea v Slovenskej národnej galérii za jeho účasti (1992) a v roku 1997 získal cenu Mimi a Leopolda Danihelsovcov za hudbu.

Milan Adamčiak okrem tohto oficiálneho životopisu ako muzikológa a vedca mal aj svoj vlastný autorský umelecký program. Od roku 1964 sa jeho tvorba rozvíjala viacerými smermi. Venoval sa experimentálnej a konkrétnej poézii a vytvoril niekoľko zbierok s viac ako 1000 dielami. Ako muzikológ prejavil záujem o hudobné grafiky, netradičnú notáciu a experimentálne partitúry pre tanečno-hudobno-divadelné a konceptuálne predstavenia. Celkový počet partitúr sa odhaduje na 450, ale existujú stovky skíc, náčrtkov a projektov. Záujem o etnológiu a hudobné nástroje prírodných národov ho dovedli k tvorbe hudobných nástrojov a zdrojov zvuku z nájdených predmetov. Vytvoril viac ako 500 projektov na zvukové nástroje, z ktorých niektoré boli realizované a stali sa súčasťou koncertov Transmusic Comp. alebo ich použil pri tvorbe elektroakustických kompozícií. Aktivity Adamčiaka

sú v rámci výskumu intermediálneho umenia odborne reflektované v kontexte výtvarného umenia. V posledných rokoch dochádza k interpretácii jeho partitúr najmladšou generáciou interpretov z okolia súborov Veni Academy a Cluster Ensemble v Bratislave.

Otvorený tvorivým spoluprácam

Milan Adamčiak sa ako intermediálny umelec nebránil rôznym formám svojej umeleckej výpovede a bol otvorený tvorivým spoluprácam. Nevyhol sa tak ani filmárskemu remeslu, dokonca ani herectvu. Neobvyklá nápaditosť a nekonvenčnosť Adamčiaka bola pre filmárov atraktívna, a tak máme teraz k dispozícii množstvo videozáznamov, kde je jedným z aktérov. Už v roku 1979 vytvoril pre Československú televíziu sériu autorských animovaných filmov pod názvom Zázračné paličky v réžii Milana Horvatoviča. Bol to cyklus siedmich krátkych rozprávok s názvami Slniečko sa krúti, Príhoda v pralese, Nezbedník, V cirkuse, Zatúlaný zajačik, Výlet, Medzi chrobáčikmi, kde okrem výtvarného riešenia bol Adamčiak aj autorom námetu a scenára. Tieto rozprávky boli úspešne vysielané v bývalom ZSSR, Bulharsku, Izraeli, Kanade, Japonsku a ďalších krajinách.

O Adamčiakovi vnikli krátkometrážne dokumenty, zaznamenávajúce jeho iný, neobvyklý, nekonvenčný prístup k hudbe a zvuku. Réžisér Samuel Ivaška už v roku 1988 pripravil dokument Sympóziu dňa, v ktorom Adamčiaka predstavil ako tvorcu nekonvenčných hudobných nástrojov. Adamčiak sa ukázal aj ako protagonista a herec epizódnych rolí. Už v polovici osemdesiatych rokov bol náhodne oslovený Jurajom Johanidesom pre interview do študentského filmu, ktorý robil spolu so Štefanom Semjanom. Neskôr ho Semjan angažoval do filmu Na krásnom modrom Dunaji (1994) a objavil sa aj vo filme Jaroslava Riháka Albert, Albert (1994).

Od roku 2005, z iniciatívy pedagóga Michala Murina, Arnold Kojnok z Fakulty výtvarných umení v Banskej Bystrici

dlhodobo pracoval na videoprojekte o Milanovi Adamčiakovi. Druhá verzia s názvom Opak je pravdou (2007) vytvorila základ pre dokumentárny film Muzikológ tvorca, ktorý Kojnok následne dokončil na katedre Dokumentárnej tvorby VŠMU v ateliéri Dušana Hanáka. Film mal svoju premiéru v Slovenskej národnej galérii (2008) a dostalo sa mu desiatky repríz v Slovenskej televízii. Rakúsky režisér Michael Mastroianni a producentka Sabine Maier realizovali na Podhorí pri Banskej Štiavnici experimentálny film Banska (2008), v ktorom jediným hercom bol Milan Adamčiak. Tento čiernobiely 16 mm film bol premietaný na viacerých festivaloch alternatívneho filmu a videoartu v Európe a Amerike.

Vznik hudobného projektu GENUG (Dost, 2009), ktorý vznikol na objednávku Alberta Caprioliho z Ex NOVO Ensemble a festivalu Gustav Mahler MusikWochen v dedinke Dobbiaco-Toblach zaznamenal v rovnomennom videodokumente autor idey Michal Murin. Videozáznam vzniku a realizácie skladby zahŕňa prerozprávanie kompozície dirigentovi a členom súboru, záznam jedinej skúšky a premiéru skladby podľa Adamčiakovej verbálnej partitúry. Pozostávala z piatich rozličných a vzájomne spätých kusov pre siedmich inštrumentalistov a narátora. Text bol volený náhodne podľa spisu Physiologus od Joachima Ringelnatza z 15. storočia a podľa anonymných ľudových poviedok.

Milan Adamčiak často navštevoval Akadémiu umení v Banskej Bystrici. Mal niekoľko prezentácií svojich kníh Archív I – IV a často sa stretával so študentami katedry médií a digitálnych médií na fakulte výtvarných umení. Slovenská národná galéria vo svojich priestoroch v Bratislave pripravila jeho retrospektívnu výstavu na apríl a máj 2017. Bohužiaľ, Milan Adamčiak sa toho nedožil. Spečatila sa jeho púť ako konceptuálneho umelca, ktorého primárnym záujmom bola hudba.

Doc. Mgr. Michal Murin, ArtD.

Milan Adamčiak a Olivier Messiaen,
HIS - Bratislava, 1988
foto: Rastislav Polák

> Milan Adamčiak pri interpretácii Music
Walk, v pozadí Laura Kuhn a autor skladby
John Cage, Perugia, 1992, foto: Quaderni
Perugini di Musica Contemporanea

Sympóziium ako cezhraničný dialóg

Koncom februára sme boli v Galérii FX svedkami vernisáže zaujímavej výstavy Revixit (trvala do konca marca), ktorú otvoril dekan FVU AU doc. Juraj Sapara, akad. soch.

Využitie odpadu pre výtvarné účely

Išlo o výstavu, ktorá prezentovala časť výsledkov medzinárodného výtvarného sympózia Panta Rhei, organizovaného už po ôsmykrát v českých mestách Zlín, Uherské Hradište a Bílovice. „Zlín preto, že ide o sídlo Univerzity Tomáša Baťa, fakulty multimedialných komunikácií a ateliéru Produktový dizajn, ktorý vediem,“ uviedol nám M. A. Vladimír Kovařík zo zlínskej univerzity. „V Bíloviciach sídli firma, ktorá nás dlhodobo podporuje a Uherské Hradište jej zasa miesto, odkiaľ pochádzam nielen ja, ale aj spoluorganizátor Richard Vodička a kde päť rokov fungovalo detašované pracovisko fakulty.“ Pripomenul, že idea vznikla zhruba pred desaťročím, kedy sa dohodli s uvedenou firmou na využití odpadu z výroby a jej technológie pre výtvarné sympóziium. Postupne oslovili ďalšie spoločnosti, ktoré im takisto poskytujú odpadový materiál, ktorý následne spracovávajú na pôde univerzity a výsledky sympózia prezentujú na výstavách podobných tej v Galérii FX. Dejiskom jednej z týchto výstav je tradične Uh. Hradište, ďalším je Zlín či poľské mesto Vroclav, nuž a častým výstavným priestorom je práve pôda našej Akadémie umení, pretože každoročne obsadzuje sympóziium minimálne jedným účastníkom. „Ide o takpovediac tradičnú zastávku tejto výstavy a sme radi, že priestor v Galérii FX máme zakaždým k dispozícii,“ dodal Vladimír Kovařík.

Výtvarné vízie pedagógov

V rámci 8. ročníka sympózia Panta Rhei, tohto cezhraničného dialógu výtvarníkov, zhmotnilo v Galérii FX svoje priestorové výtvarné vízie sedem umelcov. Ide napospol o pedagógov viacerých škôl – Jozefa Suchožu (FVU AU B. Bystrica), Beatu Fertalu – Harlander, Mareka Sienkiewicza (obaja ASP Vroclav),

Jozef Suchoža (vľavo) pred svojím exponátom s Vladimírom Kovaříkom

Helenu Lukášovú (VUT Brno), Richarda Vodičku, Sabinu Psočkovú a Václava Ondrouška (všetci UTB Zlín). Tak ako v predchádzajúcich rokoch, sympóziium ponúklo možnosť inšpirácie zbytkovým materiálom – ocelou, drevom a sklom, z ktorých vznikali statické a kinetické objekty.

Odborný asistent z katedry sochárstva a priestorovej tvorby FVU AU Mgr. art. Jozef Suchoža, ArtD. o svojom vystavenom exponáte prezradil: „Je to bez názvu, ale v podstate ide o odvolávku na priestor a čas. Čas v tom zmysle, že je to až archaický, akoby orodujúci voz, ktorý je zrkadlom doby, aj súčasnej. Istým spôsobom komunikuje s divákom v tom zmysle, že ako sa tam deformuje vnútorný priestor, tak je tam aj deformácia celkovo tej doby, pohľad na priestor

v rámci času. Ako materiál som použil drevo v kombinácii so zrkadlom. Drevo je odpadu, zrkadlo som dokúpil. Vlastne, celé sympóziium je akoby o recyklácii nielen toho materiálu, ale aj myšlienok, lebo panta rhei je založené na tom, že všetko plynie, ale všetko plynie aj v tom zmysle, že sa nejaká vec môže istým spôsobom aj obnoviť a že môže dostať úplne iný význam, vyznenie, formu.“ Mgr. art. Suchoža, ArtD. ešte prezradil, že v júli sa s kolegami predstaví v Rimavskej Sobote na katedrovej výstave, nadviažuc tak na pedagogickú výstavu kolegov z katedry maľby. Ďalšími prezentáciami budú výstavy v Maďarsku, Poľsku i Česku, pričom vo Valašskom Meziříčí pôjde o výstavu, na ktorej nebudú chýbať ani študentské práce.

(ba), foto autor

Z vernisáže, zľava: M.A. Vladimír Kovařík, doc. Juraj Sapara, akad. soch.,
Mgr. art. Jozef Suchoža, ArtD., Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD. (katedra grafiky)

Partnerom celej akcie je spoločnosť z Bílovic, ktorá sa zaoberá vývojom a výrobou mestského mobiliáru a exteriérového nábytku, čo bolo na niektorých exponátoch výstavy úplne zjavné. Jeden z bicyklov z ohýbaného dreva je už dokonca vo vlastníctve majiteľa tejto firmy, fanúšika cyklistiky, a vraj aj ostatné sú už rezervované... Veď aj stoja za obdiv!

S režisérom Ľuboslavom Majerom o premiére bakalárskej inscenácie Radovan III.

Nech poznajú, čo je to intelektuálny humor

Začiatkom februára t. r. absolvoval režisér Ľuboslav Majera vo veľkej sále FDU AU premiéru bakalárskej inscenácie študentov herectva Radovan III. od srbského dramatika Dušana Kovačevića. Táto hra mala svoje prvé javiskové uvedenie u nás ešte v roku 1992 v Divadle J. Záborského v Prešove a takisto pod taktovkou L. Majeru.

Prečo sa ju rozhodol oprášiť?

- Oprášiť? Znovu robiť! Už si to totiž nepamätám, prešlo veľa rokov... No v každom prípade je to univerzálny text a nie je zakotvený v žiadnom čase či priestore. Ide o niečo, čo sa týka ľudskej hlúposti, egocentrizmu, primitivizmu, necitlivosti, agresivity všade na svete. Tento žáner som mal už odskúšaný, poznal som úskalnia tohto textu. Ide o prvotinu Duška Kovačevića a nesie to dramatikove prvácke chybičky, takže som niektoré musel preklenúť a aj tam, kde som kedysi v Prešove aj ja chybil, tam som sa snažil pomôcť a posunúť to do polohy, aby to bolo pochopiteľné v prvom rade hercom a v druhom divákom.

Ako sa toho študenti zhostili?

- Nazdávam sa, že pokiaľ ide o energiu, chcenie a myslenie v konotáciách, o ktoré autorovi i mne išlo, tak to plne akceptovali. Ukázali, že sú schopní brať to ako jeden celok, ktorý má mimoriadne veľa rôznych styčných bodov a príčinných súvislostí. V každom prípade je to dobrý cvik a tréning na myslenie týchto študentov, aby neboli len priamočiari, aby poznali, čo je to intelektuálny humor, čo je paradox, čo je irónia a čo je v krajnom prípade metafora. Lebo toto sú síce živí ľudia so „živými“ problémami, ale oni prerastajú do čohosi veľikánskeho, poviem zhubného nádoru a zrazu to je ozrutánska, ohavná metafora o sebadeštrukcii.

Týchto zverencov sledujete aj spoza katedry, ako sa vám javia?

- Pochopiteľne, nemožno oddeliť režisérsku prácu od pedagogickej. Je medzi nimi dosť talentovaných ľudí, ide len o to, či si svoj talent alebo dar od pána boha uvedomia a či budú na ňom pracovať a rozvíjať ho.

Ste známy svojou čínorodosťou, čo pripravujete do najbližšieho obdobia?

- Nuž, čakajú ma Brežňania, ale jedno-ducho nestíham. Pôjde znovu o Kovačevića a jeho Spálenú večeru. Inak, on je trochu starší odo mňa, nedá sa povedať, že sme typickí kamaráti, ale poznáme sa dobre. Angažoval ma, aby som robil inscenácie aj v jeho vlastnom divadle na Zvezdare v Belehrade. Takže na dáky mesiac sa teraz presťahujem na Horehronie. Ak existuje výraz bezdomovec, tak ja sa považujem za jeho protipól, viacdomovca... Prosto, mám dom všade, kde sú divadelníci.

(ba)

Týždeň slovenských knižníc

Slovenská asociácia knižníc a Spolok slovenských knihovníkov a knižníc vyhlásili pre rok 2017 už 18. ročník celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc. Uskutočnil sa v dňoch 13. - 19. marca 2017 pod spoločným mottom Knižnice pre všetkých.

V duchu tradície sa do akcie zapojila aj Akademická knižnica Akadémie umení.

foto: archív

Viacero tváří Mgr. art. Richarda Sanitru, ArtD..

Srdcu najbližia mu je rola pedagóga

Mgr. art. Richard Sanitra, ArtD. je človek mnohých tváří. Už bezmála desaťročie je členom umeleckého súboru DJGT, kde uplatňuje svoju kreativitu v rôznych inscenáciách. Na FDU AU učí najmä techniku reči, teda to, čomu sa venoval aj počas doktorandského štúdia a čo bolo vtedy predmetom jeho výskumu.

Nielen dvojnásobný asistent

A ešte v čase, keď skončil školu, tak Mgr. art. Alexandra Záborská, ArtD. z katedry herectva oslovila, či by jej nechcel robiť asistenta, lebo sa tomu venoval v diplomovej práci. Takže, najprv sa stal asistentom a potom sa pustil do doktorandského štúdia. Momentálne už pedagogicky pôsobí v AU deviaty rok. Starý mazák... Popritom začal vyučovať aj dabing, keďže sa mu aktívne venuje. AU je totiž jediná vysoká škola na Slovensku, ktorá túto možnosť študentom ponúka už od čias Sanitrových študentských čias najmä zásluhou úspešného dabingového herca doc. Mgr. art Františka Výrostka, a treba pri všetkej skromnosti povedať, že má pre ňu vynikajúce podmienky. Najmä technicky, čím môže prebiehať plnohodnotná výučba dabingu, takže Sanitra prináša priamo z televízie materiál, ktorý sa potom využíva na študijné účely. Pre nezainteresovaných, štúdio je situované vo filmárskej časti budovy FDU. Dodajme, že dabing sa vyučuje v 2. - 4. ročníku ako špecifikum hereckého štúdia na AU. Od minulého roka je Richard Sanitra asistentom aj v hlavnom predmete, hereckej výchove v dramatických útvaroch, a to doc. Preučilovi. To však nie je všetko. Pracuje aj na monodrámach so štvrtákmi. Tu je však viacero pedagógov, štúdiom prebieha individuálne, a tak sa aj Sanitra pohybuje pri niektorých študentoch ako pedagogické vedenie.

S režisérskou taktovkou

A nedávno sa na pôde nášho divadla prezentoval aj režisérsky, nadviazal tak na svoje začiatky na domovskej scéne, ktorá mu umožnila uplatniť sa aj na tomto poli už skôr. Ako priznáva, intuitívne ho k režirovaniu tahalo. Dávnejšie začal rozprávkou, nasledoval úspešný projekt Svet podľa Urbana o živote a diele Jozefa Urbana, s ktorým po štyroch rokoch momentálne útočí na 70. reprízu! Toto predstavenie sa hralo dokonca v SND, na čo je Richard Sanitra oprávnené hrdý. Skúsenosť nadobudol aj so zahraničnou réžiou, keďže vo vojvodinskom Báčskom Petrovci odrežiroval dve inscenácie. A to nepočítame réžie s ochotníkmi... „Mám šťastie, že

ma vedenie divadla podporuje, nikto mi jakživ nehádzal poľenú pod nohy. Áno, mám dostatok práce, ale asi sa to od mňa aj očakáva. Baví ma prepájať jednotlivé aktivity, nedokážem fungovať jednostranne. Srdcu najbližia mi je však parketa pedagóga, aj keď paradoxne nikdy som to nečakal a vždy som smeroval k niečomu inému. No ono sa to vyvažuje, raz treba zamakať tam, raz inde. Žerie to súkromie, čas, najmä keď popri tom rád cestujem a zvlášť čerpám inšpirácie v zahraničných divadlách,“ vraví divadelník v najproduktívnejšom veku, keďže má na krku Kristove roky.

(ba), foto autor

S Mgr. art. Richardom Sanitrom, ArtD. o premiéry hry Terorizmus

Nemôžeme vyriešiť globálny problém, ak si nevyriešime svoj vlastný

Aktéri hry aj s režisérom

Divadlo AU uviedlo koncom januára t. r. premiéru ruskej hry, ktorá svojho času vyvolala rozruch po celom svete - hry bratov Presňakovových Terorizmus. Napísali ju ešte pred 11. septembrom, teda pred udalosťou, ktorá zmenila svet. Prvýkrát bola v profesionálnom divadle uvedená v roku 2002 v moskovskom MCHATe a čoskoro nato aj v londýnskom Royal Court Theatre. Oleg a Vladimír Presňakovovci pochádzajú z Jekaterinburgu, po matke majú iránsky pôvod. Vyštudovali Jekaterinburgskú štátnu univerzitu, kde obaja teraz prednášajú a zaujímavým rysom ich dramatickej tvorby je to, že hry píšú

spoločne. O projekte sme sa pohovorili s režisérom Mgr. art. Richardom Sanitrom, ArtD.

Vo všeobecnosti je terorizmus vnímaný ako použitie násillia alebo hrozby násillím, obvykle zameraný proti nezúčastneným osobám, s cieľom vyvolať strach. No prečo práve táto téma? Je to tým, že je výnimočná a aktuálna rovnako, ako tomu bolo v roku 2002? A že je blízka študentom?

- Áno, aj. Mojmým prioritným cieľom však nebolo pripraviť inscenáciu. Keďže som asistentom na herectve, teda hlavnom predmete, radili sme sa s docentom Přeučilom o tom, že máme v úmysle

urobiť celistvý projekt. Povedal som, O. K., niečo počas leta vymyslím a začal som sa zaujímať o to, čo by mi ulahodilo. Keďže mám režijné skúsenosti, napriek tomu, že aj v divadle som hercom, súhlasil som s tým spraviť to týmto spôsobom, pracovať so študentmi režijne, aby pocítili ako keby celok tej inscenácie a divadelného projektu, ktorý by bol verejne prezentovateľný. A tak som trochu pátral a keďže som istý čas polosúkromne – polopracovne strávil v Jekaterinburgu, odkiaľ sú autori inscenácie, tak tam som sa o tomto texte najprv dozvedel a zaujal ma. Ide o sled niekoľkých krátkych príbehov, čo mi prišlo ako zaujímavý materiál pre študentov.

Fragment z hry Terorizmus

Po návrate na Slovensko som skúmal, či je tento text preložený. Nebol. Mal som už v rukách ruský originál a český preklad a s týmito dvoma zbraňami som sa v lete pustil do prekladu. Český preklad sa mi však veľmi nepáčil, a tak som originál intenzívne konzultoval s Rusmi. Po anglicky. Bol to teda veľmi zábavný preklad, pretože fungoval akoby na úrovni štyroch jazykov... A vlastne to, čo inscenujeme, je môj preklad. Je to moja prekladateľská prvotina, nikdy predtým som sa neodvážil do toho pustiť. Pomohol mi však český preklad a rusky hovoriaci ľudia, ktorí mi vysvetlili akoby čaro toho jazyka. Nakoniec sa to teda podarilo a čo ma veľmi bavilo, že som text priniesol študentom - ide kompletne o druhý ročník - aby som poznal, čo oni na to. Ich to ohromne oslovilo a následne inšpirovali oni mňa. Svojimi postrehmi, svojím postojom voči tomu, čo v tom videli. Zrazu som zistil, že áno, toto má pre nich potenciál, lebo hra oslovuje mladého človeka, je to súčasný text, veď autori v čase jeho zrodu mali 28, resp. 33 rokov. Zrazu som videl že študenti ten text cítia, vnímajú nielen

ako slová na papieri, o všeobecnej téme, naopak, že v nej nachádzajú denno-denné situácie. Bolo rozhodnuté. Začali sme na tom pracovať s tým, že to bude možno nejaký skúškový projekt, no napokon sa z toho začala črtáť kompletná inscenácia, kde som sa snažil vtláčiť aj svoju režijnú pečat, aby to malo istú estetickú formu, no s neustálym dôrazom na pedagogický rozmer. A áno, téma bola študentom veľmi blízka. Hra bola síce napísaná v roku 2001 a vznikla dokonca pred 11. septembrom, ale naberá na aktuálnosti čoraz viac a pohľad na celý problém je zaujímavý. To preto, lebo ho cítime všetci - ako jedna z postáv hovorí, človek sa už nikde nemôže cítiť bezpečne, následne dodáva, že iba doma, no druhá sa pýta: Doma? Naozaj, doma? Lebo v hre ide o to, že nemôžeme vyriešiť globálny problém, ak si nevyriešime svoj vlastný. Inscenácia sa zaoberá násilím, šikanou, rasizmom, xenofóbiou, všetko problémami, ktoré sú výsostne aktuálne a o ktorých treba hovoriť, aby spoločnosť mala aspoň snahu smerovať k princípom humanizmu.

Splnil výsledný efekt vaše predstavy a očakávania? Máme na mysli premiéru.

- Neodvážim sa hodnotiť, ako dopadla inscenácia, ale som veľmi spokojný s hereckým pokrokom študentov. Bola to ich prvá premiéra na pôde školy, čo je výnimočné, keďže nie je zvykom, že by študenti v treťom semestri premiérovali hru. Samozrejme, incenáciu tak trochu poznačil ich stres, nervozita, prebytočné napätie, ale stáli si za svojou robotou. Mali za sebou vydrtený generáلكový týždeň, lebo sme na placi strávili veľa hodín od rána do noci. Hru sme nacvičovali od minulého októbra. Ohlasy na premiére boli dobré, som rád, že kolegovia pedagógovia inscenáciu ocenili. Boli milo prekvapení z výkonov druhákov. Netvrdím, že to bolo dokonalé, no keď boli nejaké faktické pripomienky, študenti si ich vzali k srdcu, veď chceli na inscenácii ďalej pracovať a zdokonaľovať ju. Pedagógovia boli prekvapení najmä z toho, že po treťom semestri boli schopní urobiť takéto dielo, pretože je to veľká hra, trvajúca hodinu a trištvrte, čo

>>

Fragment z hry Terorizmus

nie je málo. Potešilo ma, že ani jeden divák nereptal, že to bolo prídlhé. Študenti sa tešili na reprízy a spoločne dúfame, že sa budeme môcť uchádzať aj o účasť na nejakom festivale. Už máme podanú prihlášku do Belehradu na festival, ktorý tematicky súvisí s našou inscenáciou.

Keď spomínate reprízy, akú životnosť vôbec dosahujú študentské inscenácie?

- Nemám nejaký štatistický prehľad, ale v škole momentálne prevláda tendencia čo najviac prevádzkovať naše divadlo a práve preto chceme zvýšiť reprízovanosť predstavení. Napriek tomu si myslím, keď vezmeme do úvahy aj festivaly a podobne, že reprízovanosť je celkom solídna. No potešilo by ma, keby bola ešte ešte lepšia, keby sa to číslo vyšplhalo aspoň na úroveň 15 – 20 repríz jednej

inscenácie, pretože je fajn prežiť tvorivý proces, ktorý vyvrcholí premiérou, ale pre herca je omnoho ťažšie udržať a dotvárať postavu ďalej práve počas repríz.

Dal tento titul možnosť vyniknúť niekomu z vašich zverencov osobitne?

- Asi by odo mňa nebolo fér niekoho menovite vypichnúť, pretože je to len tretí semester. Študenti dostávajú známkové hodnotenie odo mňa i od docenta Přeučila, čiže nemôžu sa nechať uniesť na vlnu umeleckého výkonu. Stále je to ich škola. Pravdaže, my si tým hodnotením prejdeme, a to už je rovina pedagogická. Dovolím si však povedať, že ide o výnimočný ročník. U každého jedinca cítiť obrovský pokrok zo semestra na semester a to, akým spôsobom našartovali svoju chuť robiť divadlo, ako sú už teraz ním posadnutí, je fascinujúce a inšpiratívne aj pre mňa.

(ba), Foto: Katarína Baranyai

Rušné obdobie docenta Sládečka

Doc. PhDr. Ján Sládeček, PhD. (65), ako vieme, obhájil koncom decembra minulého roka mandát dekana FDU AU na ďalšie štyri roky. To, že bude vo funkcii pôsobiť aj v ďalšom období, bolo jednoznačné, napokon, ani nemal protikandidáta.

Svedčí to jednak o miere dôvery v jeho schopnosti viesť jednu z fakúlt AU, jednak ide o vyjadrenie úcty k obrovským skúsenostiam, veď docent Sládeček má na svojom konte o. i. dlhoročné pôsobenie v pozícii dramaturga SND, takisto na poste umeleckého šéfa Spišského divadla, bohatú publikačnú činnosť (napr. Prolegomena k štúdiu dejín slovenskej divadelnej réžie 20. storočia) či prácu v tíme SAV na výskumnej úlohe. Začiatkom marca t. r. absolvoval inauguračné konanie na VŠMU v Bratislave a v apríli ho čaká premiéra Čechovovho Uja Váňu.

(ba), foto

Výstavy a aktivity

Stredoslovenskej galérie

Stredoslovenská
galéria

Bethlenov dom, Dolná 8:

Tatrahundert (7. marec – 23. apríl 2017)

Praetorium, Nám. Š. Moysesa 25:

POSTBIGBANGSF ANTEBIGBANGSF. Retrospektívna výstava Stanislava Filka zo zbierky Stredoslovenskej galérie (21. 2. – 30. 4. 2017).

Vila D. Skuteckého, Horná 55:

Stála expozícia Dominika Skuteckého, celoročne.

Otváracie hodiny: UT - NE: 10.00 - 15.00 hod.

Podujatia a sprievodné aktivity: 25. 3. 2017 o 13.00 hod.

Tvorivá dielňa k výstave Tatrahundert.

Celoročne - Vila D. Skuteckého:

Zábavný skicár - pre najmenších návštevníkov - Detský tlačný sprievodca expozíciou - Galerijné kufríky - Holokaust a osudy D. Skuteckého.

Ponuka pre školy:

SSG realizuje tvorivé dielne, animácie a lektoráty pre materské, základné a stredné školy, školské kluby, základné umelecké školy a centrá voľného času. Bližšie informácie na www.ssgbb.sk. SSG, Dolná 8, 975 90 B. Bystrica, tel.: +421 48/470 16 15, ssgbb@ssgbb.sk, www.ssgbb.sk, fcb. Voľný vstup do SSG každú poslednú nedeľu v mesiaci počas roku 2017.

Bližšie informácie na: www.ssgbb.sk.

SSG, Dolná 8, 975 90 B. Bystrica,

tel.: +421 48/470 16 15, ssgbb@ssgbb.sk, www.ssgbb.sk, fcb.

Voľný vstup do SSG každú poslednú nedeľu v mesiaci počas roku 2017.

Tatrahundert

v Stredoslovenskej galérii

Stredoslovenská galéria a Banská stanica Contemporary usporiadali od 7. marca – 23. apríla výstavu Tatrahundert v Bethlenovom dome v Banskej Bystrici.

Podnetom k vzniku projektu Tatrahundert bol objav skicára s 10 akvarelnými a 13 perokresbami s krajinnými motívmi Vysokých Tatier, datovaný vojnovým rokom 1916. „100-ročné výročie“, presná dátácia aj lokalizácia kresieb, Tatry ako príťažlivý nielen vizuálny impulz, ale aj symbol s možnými súčasnými konotáciami naštartovali happening 15-tich jednoduchých rezidencií autorov a autoriek, ktorí boli na miesta vysielaní „moderátorom“ celého projektu Svätoplukom Mikytom. ...a to presne na deň po 100 rokoch.

Nostalgia strateného a znovuobjaveného

Tento príťažlivý, romantický koncept a nostalgia „strateného, zabudnutého a znovuobjaveného“ sa stali východiskom pre vznik kolekcie nových diel, prezentovaných postupne na troch miestach. V lete 2016 priamo v Tatranskej Lomnici, následne v galérii TIC v Brne a aktuálne v Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici. Každá z výstavných situácií je iná, akcentuje iné roviny projektu. Pre Banskú Bystricu v galerijnom prostredí inštitúcie Tatrahundert prezentujú jednotlivé diela. Situáciu prekrývajú artefakty (malby, fotografie, 3D objekty, grafiky, video) starostlivo inštalované v historickom rámci architektúry Bethlenovho domu.

Sprievodným vodítkom pre diváka je textová línia autorskej reportáže jedného zo zapojených umelcov Jana Čumlivského.

Vystavujúci autori: Jan Čumlivski, Tomáš Džadoň, Juraj Gábor, Dominika Jackuliaková, Nico Krebs, Peter Krupa, Svätopluk Mikyta, Michal Moravčík, Štefan Papčo, Lucia Papčová, Rastislav Podoba, Johana Pošová, Peter Puklus, Luděk Rathouský, Jakub Roček.

(zb - in)

Prorektori, ako ich (ne)poznáme

Prorektor. Oficiálnym jazykom povedané: nositeľovi tejto funkcie pri akademických obradoch prináleží slávnostné oslovenie honorabilis, teda ctihodný, v prípadoch, keď pri takejto príležitosti zastupuje rektora, zasa Vaša magnificencia, teda Vaša vznešenosť. Známa skutočnosť, že áno? Napriek tomu sme sa rozhodli priniesť profilové medailónky kvarteta súčasných prorektorov Akadémie umení, presnejšie tentoraz troch z nich. Vzhľadom na to, že ide napospol o známe osobnosti a tradičné formy spracovania by boli nosením dreva do lesa, rozhodli sme sa zhostiť tejto témy tak trochu (ne)tradičnou dotazníkovou formou. Hoci sú známi - poznáme ich? Možno áno, možno nie celkom... Presvedčme sa.

Doc. MgA. Jana Škvarková, ArtD.

(prorektorka pre oblasť umenia, zahraničné vzťahy a edičnú činnosť AU):

Rodisko: Hnúšťa.

Alma mater: Janáčkova akadémia umení v Brne.

Vysnívané povolanie v ranej mladosti: Učiteľka klavíra.

Miera spokojnosti s terajšou profesiou: Nadmieru spokojná.

Oblúbená forma relaxu: Čítanie.

Uznávaný kolega / pedagóg: prof. Eva Langsteinová, CSc., prof. Vojtech Didi, doc. Eva Cáhová, ArtD., Mgr. art. Peter Špilák, PhD., doc. Štefan Sedlický, ArtD. – vysoká miera empatie, zmysel pre spravodlivosť a premyslené konanie. **Pedagóg:** doc. Vlastimil Lejsek, Mgr. Darina Švárna (pedagógovia, ktorí mi zásadne ovplyvnili profesijný život).

Ideálny prorektor: Každý, ktorý rozumie zverenej oblasti a snaží sa urobiť pre školu všetko, čo je v jeho silách. Každý, kto nie je osamelým „bežcom“, ale má zmysel pre kolektívnu prácu na spoločnom ciele.

Oblúbený autor – spisovateľ: Agatha Christie.

Oblúbená kniha: R. Holec: Coburgovci a Slovensko.

Oblúbená literárna postava: Hercule Poirot.

Oblúbený film: Slzy Kráľovej hole.

Oblúbená divadelná hra: J. G. Tajovský – Ženský zákon.

Oblúbený divadelník / herec / režisér: Stanislav Štepka.

Oblúbený hudobný žáner: Artificiálna hudba.

Oblúbený hudobný skladateľ: Ludwig van Beethoven.

Oblúbený spevák – interpret: Anna Netrebko.

Oblúbený hudobník: Dino Stolar.

Oblúbený druh výtvarného umenia: Impresionizmus.

Oblúbený výtvarný umelec: Impresionisti – Claude Monet.

Oblúbené výtvarné dielo: Impresia – východ slnka.

Doc. Mgr. art. Matúš Ol'ha, PhD.

(prorektor pre rozvoj, investičnú a projektovú činnosť AU):

Rodisko: Prešov.

Vyrastal som na Solnej Bani, dnes súčasť Solivaru, v Strážskom a napokon v Košiciach.

Alma mater: Vysoká škola múzických umení, divadelná fakulta.

Vysnívané povolanie v ranej mladosti: Čo sa pamätám, chcel som pracovať v divadle.

Miera spokojnosti s terajšou profesiou: Mám, čo som chcel...

Oblúbená forma relaxu: Hudba.

Uznávaný kolega – pedagóg: Je ich viac, ale nemôžem nespoomenúť Andreja Matašika.

Ideálny prorektor: Lojálny k svojmu rektorovi.

Oblúbený autor – spisovateľ: Je ich viac, ale na pustý ostrov by som si vzal Jozefa Gregora Tajovského.

Oblúbená kniha: Je ich veľa. Na pustý ostrov by som si zobral súborné dielo Janka Kráľa..

Oblúbená literárna postava: Paľo Ročko.

Oblúbený film: Tisícročná včela.

Oblúbená divadelná hra: Tá, ktorú práve režírujem,

Oblúbený divadelník / herec / režisér: Na pustý ostrov by som z tejto branže šiel iba so scénografom Štefanom Hudákom.

Oblúbený hudobný žáner: Nemám. Hudbu mám rád ako celok.

Oblúbený hudobný skladateľ: J. S. Bach.

Oblúbený spevák – interpret: J. Nohavica.

Oblúbený hudobník: Paľo Janiček.

Oblúbený druh výtvarného umenia: Grafika, maľba, socha, fotografia.

Oblúbený výtvarný umelec: Ľudovít Hološka.

Oblúbené výtvarné dielo: Je toho veľa, ale mám veľmi rád tvorbu českého fotografa Josefa Sudeka. (Nemýliť si ho s Janom Saudkom.)

Sociologická sonda v galérii

Doc. Mgr. art. Dušan Jarjabek

(prorektor pre vonkajšie vzťahy, kariérny rast a marketing AU)

Rodisko: Bratislava.

Alma mater: VŠMU Bratislava.

Vysnívané povolanie v ranej mladosti: prvé – traktorista v traktore bez strechy.

Miera spokojnosti s terajšou profesiou: adekvátna práci, ktorú práve robím.

Oblúbená forma relaxu: bedminton a lyžovanie.

Uznávaný kolega – pedagóg: každý, kto dnes túto profesiu miluje, venuje sa jej a vidí v nej zmysel života, aj napriek zložitej realite, v ktorej školstvo v súčasnosti existuje.

Ideálny prorektor: tak toto sa pýtam aj ja.

Oblúbený autor – spisovateľ: prvý oblúbený bol Nikolaj Nosov so svojím Nevedkom a všetci tí, ktorí sú v mojej knižnici a ku ktorým sa vraciam.

Oblúbená kniha: prvá bola Nevedko v Slniečnom meste.

Oblúbená literárna postava: Nevedko, Gombička a Strakatý (Nevedko v Slniečnom meste).

Oblúbený film: Frajer Luke a ostatní frajeri, ktorí sa snažia rozhábať novodobú slovenskú kinematografiu.

Oblúbená divadelná hra: všetky Pucciniho bohémy.

Oblúbený divadelník / herec / režisér: generácia okolo Záborského, Filčíka, Meličkovej, Hanáka, Kucharského, Kišoňovej a A. Hrušovskej.

Oblúbený hudobný žáner: opera, opereta, muzikál a všetko, čomu sa hovorí dobrá hudba, bez ohľadu na žáner.

Oblúbený hudobný skladateľ: Puccini a mnohí ďalší.

Oblúbený spevák – interpret: Bohuš Hanák a jeho generácia.

Oblúbený hudobník: všetci tí, ktorí vedia hrať na niekoľkých hudobných nástrojoch bez toho, aby sa to učili a nehrajú na nervy.

Oblúbený druh výtvarného umenia: malba.

Oblúbený výtvarný umelec: nedá sa to takto vyčíslit.

Oblúbené výtvarné dielo: všetky tie, ktoré by som chcel mať doma.

(ba), foto: (vb)

Site specific inštalácia Jozefa Matušku v stálej expozícii diel v Galérii Ľudovíta Fullu v Ružomberku pod názvom Segregácia (7. marca – 14. apríla 2017) reaguje na kontroverzné vyjadrenie vysokopostaveného voleného zástupcu občanov, ktorý vyslovil nasledovnú vetu: „...tá akcia sa mi nepáčila, všelijakí obyčajní ľudia boli blízko pri tých obrazoch!“ Pri návšteve uvedenej inštalácie sa stanete súčasťou selekcie, ktorej cieľom je poukázať na rôzne formy vylúčenia nielen v kontexte verejnej kultúry, ale aj v celej spoločnosti. Projekt je súčasťou diplomovej práce autora - Jozefa Matušku z Ateliéru experimentálnej tvorby (vedúci prof. Miroslav Brooš, akad. mal.) na Katedre sochárstva a priestorovej tvorby Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

O autorovi

Jozef Matuška sa vo svojej tvorbe venuje projektom, ktoré majú presah zo vzdelávacích aktivít do voľnej tvorby a naopak. Participatívne projekty vychádzajú zo sociálnej reality, ktoré cez tvorivú transformáciu dávajú priestor aj pre témy, akými sú edukačný rozmer angažovania participantov do tvorivého procesu alebo autorské dialógy. Matuška nastavuje produkčné modely, pričom štruktúru projektov vypĺňajú svojou aktívnou účasťou participantami. Ako médiá využíva okrem klasických disciplín aj inštalácie, land-art, happening a komiks. Vychádza z idey otvorenosti novým interpretáciám a rozmanitosti vo výtvarnom prejave, čím môže efektívnejšie narúšať hranice medzi životom a umením. Vo svojej autorskej tvorbe skúma tému komunikácie a vzájomných vzťahov.

(in - fvu.aku.sk)

Naši jubilanti

Apríl 2017

40 rokov – Mgr. art. Xénia Maskalíková

55 rokov – Mgr. Zuzana Bouřová, ArtD.,

Mgr. Ihor Vlakh

60 rokov – Viera Slávková

90 rokov – Prof. PhDr. Ladislav Burlas, DrSc.

Máj 2017

45 rokov – Mgr. Stanislav Brna

70 rokov – doc. Juraj Sapara, akad. soch.

Jubilantom v mene zamestnancov, študentov a sympatizantov školy srdečne blahoželá a do ďalších rokov praje redakčná rada veľa zdravia, šťastia, inšpirácie, tvorivých síl a pohody v osobnom i profesijnom živote.

Zaznamenali sme

Sanok opäť s našou účasťou

Doc. MgA. Jana Škvarková, ArtD. a doc. Mgr. art. Eva Cáhová, ArtD. z FMU AU sa od 5. - 10. februára t. r. zúčastnili v poľskom Sanoku na 12. ročníku Medzinárodného fóra pianistov Bieszczady bez hraníc, ktoré už niekoľko rokov organizuje prof. Stanislaw Drzewiecki z Varšavy za spolupráce Ivovskej akadémie, školy v Sanoku a varšavskej umeleckej školy. Naša Akadémia umení je najmä vďaka pianistke Eve Cáhovej pravidelným účastníkom tohto podujatia.

Nový šéf fakultného senátu

Akademický senát FDU AU má na obdobia od 15. 12. 2016 - 14. 12. 2020 zloženie - predseda Mgr. art. Ľubomír Viluda, ArtD., podpredseda za zamestnaneckú časť Mgr. art. Richard Sanitra, ArtD., podpredseda za študentskú časť Peter Magurský (zástupca za katedru herectva), tajomníčka Alexandra Uhliariková, členovia za zamestnaneckú časť doc. Ing. Peter Neštepný, doc. PhDr. PaedDr. Karol Orban, PhD., Mgr. art. Katarína Burdová, Ph.D., PhDr. Elena Knopová, PhD. a Mgr. Martin Palúch, PhD., členovia za študentskú časť Bc. Svetlana Gaško (zástupkyňa za katedru divadelnej dramaturgie, réžie a teatrológie), Mária Murínová (zástupkyňa za katedru filmovej dokumentárnej tvorby), Šárka Redlingerová (zástupkyňa za katedru filmovej dramaturgie a scenáristiky).

Vo Viedni za umením

Za výstavami sa koncom marca vybrali študenti a pedagógovia FVU AU v rámci exkurzie do Viedne. Mohli si vybrať zo širokej ponuky, kto chcel, mohol zvoliť individuálne prehliadky.

Z výstav

All the Beauties of the World - pod týmto názvom si v Novej galérii v Prahe od 9. - 31. marca t. r. mohli zúčastníci pozrieť medzinárodnú výstavu, v ktorej sa prezentovali Vojtěch Horálek, Vendula Chalánková, Mark Nader, Ivana Sláviková (FVU AU) so svojimi objektmi, Jana Šárová a Marika Volfová. Výstava reflektovala na otázku, ako sa zrkadlí pojem krásna v diele mladých umelcov, ktorých spája hlboký vzťah k farbe, detailu a silnej kompozícii. V Galérii FX od 18. januára do 28. februára t. r. vystavovala Katarína Balúnová z FVU AU svoje diela pod názvom Focal Point.

Koncerty, seminár i workshop

Už 57. ročník tradičného festivalu Banskobystrická hudobná jar otvoril 12. marca v Cikkerovej sieni historickej Radnice koncert Orchestra Camerata Novisoliens, ktorý sa tešil veľkému záujmu milovníkov vážnej hudby. Vďaka publikum nešetřilo potleskom skvelým hudobníkom so sólistami Evou Cáhovou (klavír) a Milanom Paľom (husle), dirigoval Pavol Tužinský. V programe odzneli skladby Ladislava Burlasa in

memoriam, Felixa Mendelssohna - Bartholdyho Koncert pre husle a orchester e mol, Dmitrija Šostakoviča Koncert pre klavír a orchester č. 2 či Alexandra Borodina Polovecké tance. Banskobystrická hudobná jar je festival s najdlhšou tradíciou organizovania koncertov klasickej hudby na Slovensku. Počas aktuálneho 57. ročníka sa uskutočnia tri koncerty - 5. apríla sa v Robotníckom dome predstaví Slovenský komorný orchester Bohdana Warchala so sólistami Michalom Červienkom (akordeón) a Adamom Marecom (gitara). Z ďalších podujatí: Katedra orchestrálnych nástrojov FMU AU usporiadala vo svojej koncertnej sále 21. marca odborný seminár a workshop, ktorý viedol Slawomir Cichor, sólista orchestra filharmonie v Lodži a profesor na tamojšej hudobnej akadémii. V ten istý deň sa tu odohral aj cimbalový koncert, v ktorom sa pod pedagogickým vedením doc. Viktórie Herencsárovej, ArtD. predstavili A. Bystrianska, Z. Stračinová, A. Stračinová, J. Šufliarsky, T. Sokulský a H. Lee. Zazneli skladby Haydna, Bacha, Rachmaninova a ďalších skladateľov.

Parte

Vo veku nedožitých 29 rokov začiatkom tohto roka tragicky zahynul sochár Mgr. art. Šimon Hološka, ktorý bol doktorandom FVU AU pred obhajobou. Česť jeho pamiatke.

(in, ba)

Oslavy 20. výročia zrejme v Štátnej opere

Oslavy 20. výročia vzniku Akadémie umení v Banskej Bystrici by sa mali konať pravdepodobne 2. októbra 2017 pri príležitosti otvorenia akademického roka 2017 - 2018.

Podľa prorektora pre rozvoj, investičnú a projektovú činnosť AU doc. Mgr. art. Matúša Olhu, PhD. by mali byť ich dejiskom priestory tunajšej Štátnej opery za prítomnosti viacerých hostí, v programe nebude chýbať aj oceňovanie pamätnou medailou. K tejto významnej udalosti sa pripravuje vydanie dvojjazyčnej publikácie, ktorú má pod palcom práve docent Olha. Jej obsahová náplň počíta s úplným zoznamom mien pedagógov i absolventov, zoradených podľa fakúlt

a rokov absolutória. Do pracovnej skupiny sú za fakulty určené ako administrátori Jana Majerová, Mgr. Martin Palúch, PhD. a Anna Filipiaková. V pláne je tiež rad sprievodných akcií. Jednou z nich bude krátky dokumentárny film z archívnych záberov z dielne filmárov FDU AU, každá fakulta by mala výročiu venovať výstavu, koncert či inú formu prezentácie.

(ba)

Ferman Divadla Akadémie umení v Banskej Bystrici

Apríl 2017

Pondelok 3.4.2017 o 17:00

Malé štúdio 232

ANNA

Monodráma - repríza

Autor: L. N. Tolstoj

Réžia: Jana Ovšonková

Peđ. vedenie: Tomáš Mišura

Účinkujú: Adriana Ganžalová

Na predstavenie je potrebná rezervácia

Streda 5.4.2017 o 18:30

Veľké divadelné štúdio

DVAJA

Autor: J. B. Ivan

Réžia: Katarína Burdová

Asistentka réžie: Svetlana Gaško

Účinkujú: M. Búch, M. Štastniak, S. Borsík, B. Búšovská

Na predstavenie je potrebná rezervácia

Utorok 11.4.2017 o 18:30

Malé štúdio 232

V AGÓNII

Autor: Miroslav Krleža

Réžia: Marína Dir

Dramaturg: Patrik Protuš

Hudba: Jaroslav Zima

Účinkujú: J. Záchenská, P. Olešňan, S. Gáfrík, J. Čekaňáková

Na predstavenie je potrebná rezervácia

Streda 12.4.2017

Fakulta dramatických umení, Horná 95

RÉTORIKA DNES

Konferencia

8.30–9.00 prezentácia účastníkov

9.00–13.00 otvorenie konferencie a plenárne príspevky

13.00–15.00 seminár pedagógov základných a stredných škôl, zaoberajúcich sa umeleckým prednesom (vedie Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD., Mgr. art. Zuzana Laurinčíková, ArtD., Mgr. art. Richard Sanitra, ArtD.)

Streda 19.4.2017 o 18:30

Veľké divadelné štúdio

SLEČNA JÚLIA

Autor: A. Strindberg

Réžia: A. Vakulová

Scénografia: Martina Rusnáková

Dramaturgia: Ema Kazimírová

Účinkujú: T. Ivanka, A. Cingelová, B. Eibenová

Na predstavenie je potrebná rezervácia

Štvrtok 20.4.2017 o 18:30

Veľké divadelné štúdio

DETI SLNKA

Predstavenie

Autor: M. Gorkij

Réžia: Matúš Olha

Scénografia: Jaroslav Daubrava

Asistentka réžie: Petra Kovalčíková

Hudba: Pavol Janíček

Účinkujú: Matúš Buch, Andrea Juhássová, Adriana Gandžalová,

Filip Sirotiar, Matúš Štastniak, Katarína Gurová, Peter Golian,

Andrej Polakovič, Pavol Olešňan, Diana Semanová, Štefan

Palfi, Patrícia Šimková, Katarína Baranyai, Jana Záchenská,

Dávid Szöke, František Kňazovič, Beáta Eibenová

Na predstavenie je potrebná rezervácia

Pondelok 24.4.2017 o 18:30

Malé štúdio 232

MOJA HVIEZDA ŽIARI

Premiéra - monodráma

Autor: Podľa poviedky Ladislava Mňačka Na cintoríne.

Pedagogické vedenie: Richard Sanitra

Pohybová spolupráca: Soňa Kočanová

Úprava, réžia: Alžbeta Vrzgula

Zvuková spolupráca: Matwe Kaščák

Kamera, obrazová spolupráca: Tereza Králiková

Účinkuje: Adriana Pešinová

Na predstavenie je potrebná rezervácia

Streda 26.4.2017 o 18:30

Veľké divadelné štúdio

Radovan III.

Autor: Dušan Kovačević

Réžia: Ľuboslav Majera

Asistentka réžie: Svetlana Gaško

Scénografia: Ľuboslav Majera

Kostým: Martina Golianová

Účinkujú: Dávid Szöke, Viktória Vošková, Diana Semanová,

Pavol Olešňan, František Kňazovič, Júlia Čekaňáková, Štefan

Palfi, Jana Záchenská, Diana Šutariková

Na predstavenie je potrebná rezervácia

Zmena programu vyhradená.

Vstup voľný. Fakulta dramatických umení AU/ Klub HaD, Horná 95 (bývalé RK CENTRUM), Banská Bystrica.

„Divadlo“ D44 (budova ŠVK v BB), Lazovná 9, Banská Bystrica. Rezervácie: divadlo@aku.sk, 0908669932.

Možnosť organizovaných predstavení pre skupiny a školy, informácie na tel. 0908669932.

Výstava:

KNIHA AKO OBJEKT

Igor Benca, Iva Krupicová, Zbyněk Janáček,
Patrik Ševčík, Marek Sibinský, Róbert Makar

Výstava knižných objektov autorov zo Slovenska a Čiech predstavuje výsledky koncepcie nazerania na knihu-objekt ako na skomprimovaný myšlienkový odkaz. Ten zároveň slúži ako základný výtvarný stavebný materiál pre konštrukciu objektov. S takouto koncepciou sa môžeme stretnúť vo výtvarných stratégiách troch umeleckých vysokých škôl - katedry grafiky a iných médií VŠVU, katedry grafiky AU v Banskej Bystrici a Fakulty umění Ostravskej univerzity – katedra grafiky.

(rm), foto: Róbert Makar

Pohľad na výstavu Kniha ako objekt

ART3 – Vydáva Akadémia umení v Banskej Bystrici, Jána Kollára 22, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 31 094 970.

Adresa redakcie: Rektorát AU, miestnosť č. 120, tel. 048/414 51 20, fax: 048/414 51 09, mobil: 0908 999 598, e-mail: ben01@centrum.sk, internet: <http://www.aku.sk>.

Vychádza štvrtročne, nepredajné. Šéfredaktor: Mgr. Ján Beňuška, redakčná rada: doc. Mgr. art. Matúš Olha, PhD. (predseda), doc. PhDr. Ján Sládeček, PhD., doc. Juraj Sapara, akad. soch., doc. Mgr. art. Mária Strenáčiková, CSc., Mgr. art. Katarína Burdová, doc. Mga. Michal Murin, ArtD., doc. Mgr. art. Eva Cáhová, ArtD., Mgr. Ján Beňuška. Grafický dizajn a DTP spracovanie: Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD., Tlač: EQUILIBRIA, s.r.o., Košice. EV 5325/16, ISSN 2453-7349, ISBN 978-80-89555-65-9, EAN 9788089555659.